

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΒ' • ΤΕΥΧΟΣ 7-8 • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2003

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἡ ἀναγνώριση τῆς Θεοτόκου ὡς Παναγίας**
 Παναγιώτου Μπούμη
 Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν σελ. 3-6
-
- Ἡ θέση τῆς Θεοτόκου στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας**
 Ἀριστομένους Κ. Ματσάγγα σελ. 7-8
-
- Ποιμαντική προσέγγιση τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου**
 Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
 Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν σελ. 9-12
-
- Ὁ ἱερός Χρυσόστομος γιά τόν προφήτη Ἡλία**
 Νικολάου Κ. Δρατσέλλα σελ. 13-14
-
- Τί σημαίνει πατρότητα;**
 Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμοῦ σελ. 15
-
- Δεκαπενταύγουστο στή Σκιάθο**
 Πρεσβ. Κωνσταντίνου Καλλιανοῦ σελ. 16-18
-
- Οἱ Συνάξεις τῶν Ἐξομολόγων τῆς Ἱερᾶς**
 Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κατά τὸ ἔτος 2002-2003
 Πρωτοπρ. Ἐλευθερίου Χαβάτζα σελ. 20-22
-
- Εἰδήσεις καὶ Σχόλια**
 Κωνσταντίνου Χολέβα σελ. 23-24
-
- Ἡ Ὁρθοδοξία στή Ρουμανία**
 Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου σελ. 25-26
-
- Κέντρο Μέριμνας Οἰκογενείας**
 Ἱ. Μητροπόλεως Σύρου
 Ἀρχιμ. Μελετίου Ζαχαροπούλου σελ. 27-28
-
- Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ**
 Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου σελ. 29-30
-
- Τὰ ἐφ' ἅπαξ τῶν Κληρικῶν** σελ. 31

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:
 Κάρπαθος, μετώπη στό Διαφάνι.

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαῖο περιοδικό γιά τοὺς ἱερεῖς

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
 Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251

Διεύθυνση Διαδικτύου τῆς Ἐκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>
 Ἡλεκτρονική διεύθυνση:
 e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
 τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
 Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
 τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
 Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
 Ὁ Ἀρχιγραμματεῦν τῆς Ἱ. Συνόδου
 Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
 Κωνσταντῖνος Χολέβας

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
 Ἀριστομένης Ματσάγγας,
 Διδάκτωρ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
 ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
 ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ
<http://www.livanis.gr>

Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα
 Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791

Ἡ ἀναγνώριση τῆς Θεοτόκου ὡς Παναγίας

Τοῦ Παναγιώτου Μπούμη

Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Α. Γενικές ἀρχές ἀναγνωρίσεως τῶν ἁγίων

α. Διαδικασία ἀναγνωρίσεως

Σήμερα γιὰ τὴν ἀναγνώριση-ἀνακήρυξη ἑνὸς ἁγίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔχει ἐπικρατήσῃ καὶ μὲ ἔγγραφο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (τῆς 24ης-3-1931 ἐπὶ Πατριάρχου Φωτίου τοῦ Β') μία ὠρισμένη διαδικασία, ὠρισμένες γενικές ἀρχές. Αὐτὴ ἢ διαδικασία συνίσταται στὰ ἑξῆς:

1. Γίνεται ἔλεγχος τῶν στοιχείων τῆς ἀγιότητάς του μετὰ ἀπὸ ἐπιθυμία καὶ παράκληση πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων ἢ αἴτηση κατὰ προτίμηση μεταβιβάζεται διὰ τοῦ οἰκείου ἱεράρχου. Ὁ ἔλεγχος αὐτὸς πραγματοποιεῖται ἀπὸ εἰδικὴ δογματικο-κανονικὴ ἐπιτροπὴ.

2. Ἡ ἔκθεση μὲ τὸ σχετικὸ φάκελλο, τὸ πόρισμα καὶ ἡ πρόταση τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὑποβάλλεται στὴν Ἱ. Σύνοδο τῆς οἰκείας Τοπικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἢ ὅποια καὶ ἀποφαίνεται, ἐὰν πράγματι ἐκπληροῦνται οἱ προϋποθέσεις, προκειμένου ἓνα κοιμηθὲν ἐν Κυρίῳ πρόσωπον νὰ ἀναγνωρισθῇ καὶ ἀνακηρυχθῇ ὡς ἅγιος.

3. Ἐν συνεχείᾳ, ἡ ἀπόφαση αὐτὴ κοινοποιεῖται καὶ στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, γιὰ νὰ λάβει καὶ τὴν πανορθόδοξο συγκατάθεση καὶ συντάσσεται καὶ ἡ σχετικὴ ἐκκλησιαστικὴ «πράξις» τῆς ἀνακηρύξεως ὑπογραφομένη ὑπὸ τῶν συνοδικῶν μελῶν.

4. Τὴν πράξι τῆς ἀνακηρύξεως ἀκολουθεῖ ἡ προσήκουσα πανηγυρικὴ στὸ Ναὸ τελετὴ, ὅπου ἀναγινώσκεται καὶ ἡ σχετικὴ πράξι τῆς ἀναγνωρίσεως-ἀνακηρύξεως καὶ ψάλλονται μεταξὺ ἄλλων τὰ τροπάρια «*Εὐλογητὸς εἶ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν...*», «*Ὅτε καταβάς...*» καὶ «*Ἅγιοι μάρτυρες οἱ καλῶς ἀθλήσαντες...*» (περισ-

σότερα βλ. Παν. Μπούμη, *Κανονικὸν Δίκαιον*, ἔκδ. «Γρηγόρη», Ἀθῆναι 2000, σελ. 296 ἑξ.)

Σημείωση: Ἴσως ἐδῶ πρέπει νὰ παρατηρήσουμε ὅτι ἡ λέξι «ἀγιοποίηση» ἑνὸς μέλους τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ πληρώματος τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι δόκιμος. Περισσότερο δόκιμοι εἶναι οἱ ὅροι *διαπίστωση*, *ἀναγνώριση*, *ἀνάδειξι* ἑνὸς ἁγίου, ἢ *ἐνταξι*, ἢ *κατάταξι*, ἢ *συναρίθμησι* ἑνὸς στὸ χορὸ, στὸν κατάλογο, τῶν ἁγίων, στὸ ἑορτολόγιο, στὸ ἀγιολόγιο, στὸ μαρτυρολόγιο, στὰ συναξάρια, στὰ δίπτυχα κ.τ.τ.

β. Στοιχεῖα ἀγιότητος

Προηγουμένως ἀναφερθήκαμε σὲ στοιχεῖα, τὰ ὅποια ἐλέγχει ἡ Ἐκκλησία μὲ τὰ ἀρμόδια ὄργανά της, προκειμένου νὰ κατατάξει ἓνα μέλος της στὸν χορὸ, στὸν κατάλογο τῶν ἁγίων της.

Τέτοια στοιχεῖα εἶναι:

1. Οἱ ἐξαιρετικὲς ἀρετὲς τῆς ὁποίας ἐπέδειξαν κατὰ τὴν ἐπίγεια ζωὴ τους, ὅπως ἢ βαθεῖα καὶ ὀρθὴ πίστι τους καὶ ἡ ἀφοσίωσή τους στὸν Τριαδικὸ Θεὸ καὶ στὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας.

2. Ἡ ὑπακοή τους στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως αὐτὸ διατυπώνεται στὴν Ἁγία Γραφὴ καὶ στοὺς ἱεροὺς καὶ θείους κανόνες τῆς Ἐκκλησίας.

3. Ἡ ἀπλότητά τους, ἡ διακριτικότητά τους, ἡ ταπεινοφροσύνη τους καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τους στὸ Θεὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία.

4. Ἡ μεγάλῃ τους ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπό τους καὶ ἡ διακονία τους σὲ ἔργα φιλανθρωπίας.

5. Ἡ ὑπομονή τους καὶ ἡ συμμετοχή τους στὸν ἀνθρώπινο πόνο, τὸ δικό τους καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

6. Ἡ ἀγνότητα καὶ ἡ ἐγκράτειά τους, ἡ πνευματική, ἡ σωματική καὶ ἡ σαρκική.

7. Οἱ ἀγῶνες, τοὺς ὁποίους διεξήγαγαν καὶ μὲ πολλές θυσίες καὶ πολλάκις μὲ ἐξορίες ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

8. Οἱ ἐξαιρετικές τους γενικῶς ὑπηρεσίες πρὸς τὴν Ἐκκλησία μὲ θυσία ἀκόμη καὶ τῆς ζωῆς τους, πολλές φορές μάλιστα κατόπιν βασάνων καὶ μαρτυρικοῦ θανάτου.

9. Ἄλλα στοιχεῖα τῆς ἀγιότητάς τους εἶναι ἡ ἰδιαίτερη εὐνοια τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἡ παρρησία πού ἔχουν αὐτοὶ πρὸς τὸν Θεό, πρᾶγμα τὸ ὅποιο διαπιστοῦται καὶ μὲ τὴν ἐπιτέλεση θαυμασῶν φαινομένων, ὑπερφυσικῶν ἐνεργειῶν, τῶν θαυμάτων, καὶ εἶναι μία ἀπόδειξη τῆς κοινωνίας αὐτῶν τῶν προσώπων μὲ τὸν Παντοδύναμο Θεό.

10. Ἡ ἰδιαίτερη τιμὴ καὶ ὁ σεβασμὸς πού ἀποδίδεται αὐθορμήτως στὰ πρόσωπα αὐτὰ ἀπὸ τὴ συνείδηση, ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τὸν κληρο καὶ ἀπὸ τὸ λαό.

11. Αὐτὴ ἡ τιμὴ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς ἀγίους ἐκδηλώνεται καὶ μὲ ὅτι πολλοὶ χριστιανοὶ παίρνουν τὸ ὄνομα τοῦ ἀγίου καὶ προσπαθοῦν νὰ μιμηθοῦν τὶς ἀρετὲς του καὶ τοὺς ἀγῶνες του ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.

12. Ἐπίσης, ἐκδηλώνεται καὶ μὲ τὸ γεγονός, ὅτι ἀφιερῶνται ναοὶ στὸ ὄνομά τους καὶ ἀκολουθεῖ μεταφορὰ καὶ τιμὴ καὶ τῶν λειψάνων τους, πολλὰ τῶν ὁποίων καὶ ἀναδίδουν μῦρο καὶ εὐδία.

B. Ἡ ἀναγνώριση τῆς Θεοτόκου

α. Ἄγιογραφικὴ ἀναγνώριση

Εἶπαμε προηγουμένως ὅτι προκειμένου νὰ ἀναγνωρισθεῖ καὶ νὰ καταταχθεῖ ἓνα ἀγιασθὲν μέλος τῆς Ἐκκλησίας στοὺς ἀγίους, γίνεται ἔλεγχος τῶν στοιχείων τῆς ἀγιότητάς του ἀπὸ τὰ ἀρμόδια ἐκκλησιαστικά ὄργανα (ἐπιτροπές, Συνόδους, Πατριαρχεῖα).

Βεβαίως ὁ ἔλεγχος αὐτὸς εἶναι περιττός γιὰ τὰ ἱερά ἐκεῖνα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἡ γε-

νικὴ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ποιμένων καὶ ποιμαιομένων ἀναγνώρισε ὡς ἀγίους καὶ ὡς ἀγίους τοὺς τιμᾶ καὶ τοὺς γεραίρει ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες. Τῶν ἱερῶν αὐτῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα τιμῶνται ὡς ἀγιασμένα καὶ δοξασμένα ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ δὲν χρειάζεται πολλάκις οὔτε τυπικὴ ἀνακήρυξη-ἀναγνώριση ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία κατὰ τὰ ἀνωτέρω.

Μεταξὺ αὐτῶν ὅπως ἰδιαίτερος ἐξαιρετικὴ περίπτωση εἶναι ἡ τῆς Ὑπεραγίας ἡ Παναγίας Θεοτόκου, γιὰ τὴν ὁποία δὲν ἀπαιτεῖται σήμερα καμία εἰδικὴ – τυπικὴ ἀναγνώριση καὶ κανένας εἰδικὸς ἔλεγχος τῶν στοιχείων τῆς ἀγιότητάς της ἀπὸ ἀρμόδια ἀρχὴ ἢ ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλωστε ὁ ἔλεγχος τῆς ἀγιότητάς της καὶ ἡ ἀναγνώρισή της ἔχει γίνει θὰ λέγαμε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Θεό καὶ αὐτὸ ἔχει καταγραφεῖ καὶ μᾶς ἔχει παραδοθεῖ ἀπὸ τὴν Ἀγ. Γραφὴ καὶ εἰδικότερα ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη, τὴ γραπτὴ διαβεβαίωση τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὸ αὐθεντικὸ, θεόπνευστο καὶ θεῖο κείμενο τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ αὐτὴ ἡ Διαθήκη ἐν συνεχείᾳ ἔχει υἱοθετηθεῖ ἀπὸ σύμπασα τὴν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία τὴν ἔκανε ἀποδεκτὴ μὲ τὶς τοπικὲς καὶ μάλιστα μὲ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους της.

Σταχυολογοῦμε καὶ παραθέτουμε ὀρισμένα στοιχεῖα αὐτῆς τῆς παραδοθείσης παρακαταθήκης, αὐτῆς τῆς Διαθήκης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, πού αφοροῦν τὰ στοιχεῖα τῆς μοναδικότητας καὶ τῆς ὑπερ-ἀγιότητος τῆς Θεοτόκου, καὶ τὴν ἀναγνώρισή της ἀπὸ τὸ Θεό καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

1. Οἱ λόγοι τοῦ προφήτου Ἡσαΐα «*Ἴδου ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός*» (Ματθ. 1, 23 καὶ Λουκ. 1, 27), τί ἄλλο βεβαιώνουν ἐπισήμως παρὰ τὴν ἀγνότητα τῆς Θεοτόκου;

2. Οί πληροφορίες του Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ: «Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε· χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ εὐλογημένη, σὺ ἐν γυναιξίν» (Λουκ. 1, 28) ἐπικυρώνουν τὶς πολλές χάριτες καὶ ἀρετὲς τῆς Θεοτόκου, καθὼς καὶ τὴν ὄλως ἰδιαίτερη προτίμηση, ἐκτίμηση, ἐκλογή καὶ εὐνοια τοῦ Θεοῦ πρὸς Αὐτήν. Γενικῶς τὴν ἀναμφίβολη ἀναγνώρισή Του.

3. Οἱ λόγοι τῆς Θεοτόκου, ὅταν τῆς ἀνήγγειλε ὁ ἄγγελος, ὅτι θὰ γεννήσει τὸν Ἰησοῦ «πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω» (Λουκ. 1, 34), δηλώνουν τὴ σύνεση, ἀλλὰ καὶ πάλι τὴν ἀγιότητα, τὴν ἀπλότητα καὶ ἀδολότητα τῆς Θεοτόκου.

4. Ἐπίσης, ἡ ἀπέριττη καὶ σαφῆς δήλωση τῆς Θεοτόκου «Ἴδου ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρημά σου» (Λουκ. 1, 38), δηλώνει καὶ τονίζει τὴν ὑποταγὴ τῆς Θεοτόκου στοὺς λό-

γους καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὴν πίστη της καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη της σ' Αὐτόν, καθὼς καὶ τὴν ταπεινοφροσύνη της· ἐπὶ πλέον δὲ καὶ τὴν ὀλοκληρωτικὴ προσφορὰ τοῦ εἶναι της στὴν πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ.

5. Ἐπίσης, ὁ ὕμνος τῆς Θεοτόκου «Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτήρῳ μου, ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ» (Λουκ. 1, 47-48) δηλώνουν καὶ πάλι τὴν αὐθόρμητη καὶ ὀλόψυχη προσφορὰ της πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ.

6. Τὸ ὅτι ἀνταποκρίθηκε ὁ Κύριος στὴν παράκληση τῆς Θεοτόκου νὰ μεταβάλλει τὸ νερὸ σὲ κρασί στο γάμο τῆς Κανᾶ (Ἰω. 2, 3 ἐξ), τί ἄλλο σημαίνει παρὰ τὴν πίστη της σ' Αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τὴν παρρησία της πρὸς Αὐτόν.

7. Τὸ ὅτι ὁ Κύριος τὴν ἐμπιστεύθηκε λίγο πρὸ τοῦ θανάτου Του στὸν ἀγαπημένο του

μαθητῆ, τὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη (Ἰω. 19, 27), τὸ μαθητῆ τῆς ἀγάπης, δείχνει τὴν ἰδιαίτερη φροντίδα καὶ εὐνοιά Του πρὸς τὴ Θεοτόκο.

Σημ.: Ἐδῶ μάλιστα θὰ μπορούσαμε νὰ σημειώσουμε καὶ νὰ τονίσουμε τὸ γεγονός αὐτὸ πρὸς περαιτέρω σκέψεις, τὸ ὅτι δηλ. ὁ Κύριος τὴν ἐμπιστεύθηκε στὸν Ἰωάννη, ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀγάπης, ὅπως καὶ ὁ Ἄπ. Πέτρος θεωρεῖται ἐκπρόσωπος τῆς Δυ-

τικῆς Ἐκκλησίας.

8. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι «διαπέρασε τὴν ψυχὴ της ρομφαία», ὅπως τὴν εἶχε προειδοποιήσει προφητικὰ ὁ δίκαιος Συμεὼν (Λουκ. 2, 35), ὅταν ἀντίκρουσε μὲ ὑπομονὴ σιωπηλῆ, σταυρωμένο ἀδίκως, τὸ μονογενὴ τῆς υἱοῦ (Ἰω. 19, 25), δὲν εἶναι ἓνα στοιχεῖο καὶ μία ἀπόδειξη τῆς καρτερικῆς ὑπομονῆς Της στὸ δικό της πόνο καὶ τῆς συμμετοχῆς Της στὸν ἀνθρώπινο πόνο γενικώτερα;

β. Ἐκκλησιαστικὴ ἀναγνώριση

Ἐχοντας, λοιπόν, ἡ Θεοτόκος αὐτὰ τὰ

ἀναντίρρητα στοιχεία καὶ ἐνδείξεις-ἀποδείξεις τῆς ἀγιότητος ἀπὸ τὰ ἀύθεντικὰ κείμενα τῆς Ἐκκλησίας δὲν χρειάζοταν οὔτε χρειάζεται καμία τυπικὴ ἐπικύρωση γιὰ τὴν ἀναγνώρισή της ὡς ἀγίας. Ἡ ἀναγνώρισή της εἶναι ἀύθεντικὰ δεδομένη. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἄτυπη καὶ γενικὴ ἀναγνώρισή της ἦταν καὶ εἶναι πάνδημος, διατοπικὴ καὶ διαχρονικὴ. Καὶ τὸ στοιχεῖο

9. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνες, ἡ Ἐκκλησία, τὰ μέλη της, κλῆρος καὶ λαός, καθημερινῶς καὶ ιδιωτικῶς στὶς προσευχές τους, ἀλλὰ καὶ δημοσίως καὶ ἐπισήμως σὲ ὅλες τὶς λατρευτικὲς πρὸς τὸν Θεὸ Συναξεῖς ἐπικαλοῦνται τὶς πρεσβεῖες τῆς Θεοτόκου πρὸς τὴν Παναγία Τριάδα καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν Υἱὸ Της.

10. Γιὰ ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ θαυμάσια μεγαλεῖα καὶ τὴν ἐξυμνοῦν καὶ τὴν μακαρίζουν ὅλες οἱ γενεές σύμφωνα καὶ μὲ αὐτὸ πού προφητικὰ εἶπε ἡ ἴδια: «*Ἴδου γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί· ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεάς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν*» (Λουκ. 1, 48 ἐξ.). Σ' αὐτὸν τὸν ὕμνο φαίνεται καὶ ἡ θεία ἐμπνευσή της καὶ τὸ προφητικὸ της χάρισμα, ἀλλὰ καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη της γιὰ ἄλλη μία φορὰ διὰ τῆς ὑπαγωγῆς καὶ ἀποδόσεως τῶν γύρω ἀπὸ αὐτὴν μεγαλειῶν, θαυμαστῶν φαινομένων καὶ ὑπερφυσικῶν σημείων στὸν Παντοδύναμο Κύριο, στὸν Ἅγιο Θεὸ καὶ στὸ ἐλεός Του πρὸς ὅλες τὶς γενεές τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν καὶ λατρεύουν Αὐτόν.

11. Ἐπὶ πλέον, ἄλλο ἓνα στοιχεῖο ἀποδοχῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ἀγιότητος τῆς Θεοτόκου εἶναι καὶ τὸ ὅτι τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν καθορίσει σὲ πολλές τακτὲς ἡμέρες (ἀκίνητες ἐορτές) τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ-λειτουργικοῦ χρόνου ἀνάμνηση γεγονότων τῆς ζωῆς Της, ὅπως 7-8 Σεπτεμβρίου, τὸ γενέθλιον τῆς Θεοτόκου, 20-21 Νοεμβρίου, τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου στὸ Ναό, 2 Φεβρουαρίου, ἡ Ὑπαπαντή, 25 Μαρτίου, ὁ

Εὐαγγελισμὸς, τὴν Παρασκευὴ μετὰ τὸ Πάσχα, ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ (κινητὴ ἐορτὴ), 13-15 Αὐγούστου, ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου, 31 Αὐγούστου, ἡ κατάθεσις τῆς Τιμίας Ζώνης Της καὶ ἄλλες τοπικὲς ἐορτές.

12. Τὸ ὅτι ἔχουν ἀφιερῶσει ναοὺς στὸ ὄνομά Της σὲ ὅλα τὰ πλάτη καὶ τὰ μήκη τῆς γῆς καθὼς καὶ τὸ ὅτι πολλοὶ Χριστιανοὶ ἀνὰ τοὺς αἰῶνες παίρνουν τὸ ὄνομά της, ὅπως Μαρία, Μάριος, Παναγιώτα, Παναγιώτης, Δέσποινα, Ζωή, κ.ἄ.

13. Ἄλλὰ καὶ ἡ πληθὺς τῶν θαυμάτων ποὺ ἐπιτελοῦνται σὲ διάφορους ναοὺς καὶ τόπους, ὅπως στὴν Τήνο, στὴν Πάρο, στὸν Προυσσό, στὴ Λούρδη καὶ ἀλλαχοῦ μὲ τὴν ἐπίκλησις τοῦ ὀνόματός της καὶ μὲ τὴν παράκλησις νὰ πρεσβεύει στὸν Υἱὸ καὶ Θεὸ Της μὲ τὴν παρρησία ποὺ ἔχει πρὸς Αὐτόν, εἶναι ἀδιάψευστα στοιχεῖα τῆς Ἀγιότητάς Της.

14. Τέλος, καὶ ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν προσωνυμιῶν, ὅπως: Ἀειπαρθένος, Μεγαλόχαρη, Πλατυτέρα, Γλυκοφιλοῦσα, Τριχεροῦσα, Ἐλεοῦσα, Γρηγοροῦσα, Γιάτρισσα, Γοργοεπήκοος, Οδηγήτρια, ἀκάθιστη, ὑπερμαχος Στρατηγός, Παντάνασσα, Μυροβλήτισσα, Μυρτιδιώτισσα, Πονολύτρια, ρόδον τὸ ἀμάραντον, κ.ἄ. τὸ ἴδιο γεγονός τὴν Παναγιότητάς Της καὶ τῆς Ὑπερ-ἀγιότητάς Της ἀναγνωρίζουν, μαρτυροῦν, ἐπιμαρτυροῦν καὶ ἐπισφραγίζουν.

15. Καὶ κατακλείοντες τὸ παρὸν ἄρθρο θὰ μπορούσαμε νὰ παρατηρήσουμε τὰ ἑξῆς: Ὅλα τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα χρησιμοποιοῦνται ὡς κανονικὰ - κανονολογικὰ κριτήρια γιὰ τὴν Παναγιότητα τῆς Θεοτόκου. Ἴσως θὰ ποῦν μερικοὶ ὅτι ἀρκεῖ -καὶ ἐπισκιάζονται- ἀπὸ τὸ γεγονός καὶ μόνο ὅτι ὑπῆρξε Θεοτόκος, ὅτι ἐγέννησε τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, γιὰ τὸν ὁποῖο ὁμολογοῦμε στὸν ἀπόλυτο βαθμὸ τῆς ἀναμαρτησίας τό: «*Εἰς ἅγιος, εἰς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός· εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός*».

Ἐμεῖς καταθέτουμε τὰ ἀνωτέρω ὡς ἓνα ταπεινὸ καὶ μικρὸ κανονολογικὸ ὕμνο πρὸς τὴν Παναγία μας Θεοτόκο, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας φέρουμε (κι ἐμεῖς) τὸ ὄνομα.

Ἡ θέση τῆς Θεοτόκου στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας

Τοῦ Ἀριστομένου κ. Ματσάγγα

Ἡ ὅλη δογματική διδασκαλία γιὰ τὴν Παρθένο Μαρία μπορεῖ νὰ συνοψισθεῖ στὰ δύο ὀνόματά της: Θεοτόκος καὶ Ἄει-πάρθενος. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ ὀνόματα ἔχουν τὴν ἐπίσημη ἔγκριση τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, μιὰ ἔγκριση, πραγματικὰ οἰκουμενική. Ἡ «ἐκ Παρθένου» γέννηση μαρτυρεῖται μὲ σαφήνεια μέσα στὴν Κ. Διαθήκη καὶ ὑπῆρξε ἀνέκαθεν ἓνα ἀναπόσπαστο τμῆμα τῆς καθολικῆς παραδόσεως. Δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ δήλωση τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος. Εἶναι ἀκριβῶς μιὰ ἔκφραση τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως, μιὰ σπουδαία ὁμολογία πίστεως.

τῆς ἀνθρώπινης θέλησης μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἓνα μοναδικὸ γεγονός ἀλληλοπεριχώρησης τῆς ζωῆς τοῦ κτιστοῦ καὶ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀκτίστου.

- Ἡ Ἐκκλησία δηλ. ἀναγνωρίζει στὸ πρόσωπο τῆς Παναγίας Θεοτόκου ἐκεῖνο τὸ κτίσμα, ποὺ –μόνο αὐτὸ μέσα σὲ ὅλη τὴ δημιουργία τοῦ Θεοῦ, ὕλική καὶ πνευματικὴ– ἔφτασε στὴν πληρότητα τοῦ σκοποῦ γιὰ τὸν ὁποῖο ὑπάρχει ἢ κτίση: στὴν πληρέστερη δυνατὴ ἐνότητα μὲ τὸν Θεό, στὴν πληρέστερη πραγματοποίηση τῶν δυνατοτήτων τῆς ζωῆς.
- Ἡ συγκατάθεσή της στὴ σάρκωση τοῦ Υἱοῦ δὲν ἦταν μόνο ἓνας συντονισμός

• Ἡ Παναγία ἀξιώθηκε νὰ μετάσχει κατὰ τὴ φυσική της ἐνέργεια στὴν κοινὴ ἐνέργεια τῆς θεότητας, δηλ. στὴν ἴδια τὴ ζωὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς Λόγος ἔζησε ὑποστατικὰ ὡς μέρος τοῦ σώματός της. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία ἐπιμένει ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν προσέλαβε ἀπλῶς σάρκα κατὰ τὴν ἐνανθρώπησή του, ἀλλὰ «σάρκα ἐμφυχωμένην ψυχῇ, λογικῇ τε καὶ νοερᾷ», ὅπως εἶναι ἡ σάρκα κάθε ἀνθρώπινου ἐμβρύου.

- Ὁ Χριστὸς προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση μὲ τὸ σύνολο τῶν ἐνεργειῶν, ποὺ τὴ συνιστοῦν καὶ τὴν ἐκφράζουν, σωματικῶν καὶ ψυχικῶν. Γι' αὐτὸ ἡ Ὁρθόδοξη καθολικὴ Ἐκκλησία «παρέλαβε» καὶ «διατηρεῖ» τὴν Παρθένο στὸ κέντρο τῆς λατρείας της.
- Οἱ θεομητορικὲς ἐορτὲς (Γενέθλια, Εἰσόδια, Εὐαγγελισμός, Κοίμηση κ.ἄ.) συν-

δέονται μέ τὸ λειτουργικὸ κύκλο τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, ἐκφράζοντας καὶ διακηρύσσοντας τὸ ἴδιο «*ὑπὲρ πᾶσαν διανοίαν*» μυστήριον. «*Ἀπορεῖ πᾶσα γλῶσσα εὐφημεῖν πρὸς ἀξίαν, ἰλιγγιᾶ δὲ νοῦς καὶ ὑπερκόσμιος ὑμνεῖν*» τὴν Θεοτόκον, διότι μέ τῆ χάρι τοῦ Θεοῦ μετέσχε ὡς ἐλεύθερο πρόσωπο στοῦ μυστήριου τῆς σωτηρίας καὶ ἔγινε ἡ ἴδια μυστήριον «*ξένον καὶ παράδοξον*» ὡς «*χερουβικός θρόνος τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Δεσπότης*». Μέ τὴν ἔννοια αὐτὴ ἡ Θεοτόκος παραμένει στοῦ κέντρο τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτὸ θέλει ἡ Ἐκκλησία νὰ προβάλει στή λατρεία της μέ ὅλα τὰ μέσα ποὺ διαθέτει (ὑμνοὺς, εἰκόνα, κήρυγμα).

Ἔτσι:

- Οἱ αἰτήσεις τῶν λειτουργικῶν συνάξεων *κορυφώνονται* στοῦ Πρόσωπο τῆς Παναγίας («*τῆς Παναγίας ἀχράντου...*»)
- Ὡς μητέρα τοῦ Θεανθρώπου Υἱοῦ της ἡ Θεοτόκος *εἶναι* συγχρόνως μητέρα ὄλων τῶν Χριστιανῶν καὶ χαρὰ ὅλης τῆς κτίσεως («*Ἐπὶ σοὶ χαίρει, κεχαριτωμένη, πᾶσα ἡ κτίσις...*»).
- Δίνει τὸ μέτρο τῆς προσεγγίσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐνώσεως μαζί του, ὥστε κάθε ἄνθρωπος νὰ τὴν μιμεῖται, μεταβαλλόμενος εἰς «*Θεοτόκον*» καὶ νὰ τίκει Θεόν, ὄχι «*ἐν τῇ νηδύϊ*» ἀλλὰ «*ἐν στέρνοις*».
- Ὅλη ἡ λειτουργικὴ πράξις *εἶναι* ποτισμένη ἀπὸ τὴν παρουσία τῆς Παναγίας ὡς ὁδηγοῦ τῶν πιστῶν στοῦ ἁγιαστικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.
- Τιμᾶται ὡς «*τόπος*» καὶ «*ἀπαρχή*» τῆς ἁγιασμένης ἀπὸ τὴ χάρι τοῦ παναγίου Πνεύματος καὶ μεταμορφωμένης κτίσεως, ἡ δὲ ἑορτὴ τῆς κοιμήσεώς της (15 Αὐγούστου) ἔχει τὴν ἔννοια τῆς πρωτοπορίας τῆς Θεοτόκου στήν ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία στήν εὐχαριστιακὴ της ἀναφορὰ περιλαμβάνει καὶ τὴν Θεοτόκο. Ἡ εὐχή αὐτὴ φανερῶναι τὴν ἐσχατολογικὴ θέση τῆς Παναγίας, κάτι ποὺ σαρκώνεται στήν ὀρθόδοξη ἀγιογραφία. Στὴν εἰκόνα τῆς δευτέρας παρουσίας ἱστορεῖται ἡ Θεοτόκος στὰ δεξιὰ τοῦ Κριτοῦ-Υἱοῦ της, ἰκετεύουσα γιὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς.
- Κάθε κτίσμα, σύμπασα ἡ δημιουργία τοῦ Θεοῦ, βρίσκει στοῦ πρόσωπό της τὴν «*πύλη τῆς ὄντως ζωῆς*». Μέ τὴ γλῶσσα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως, κάθε εἰκόνα συμπεριληπτικὴ τῆς φύσεως ἀποδίδεται στήν Παναγία, γιὰ νὰ δηλωθεῖ ἡ καθολικὴ ἀνακαίνισις τοῦ κτιστοῦ ποὺ συντελέσθηκε στοῦ πρόσωπό της. Εἶναι «*οὐρανός*» καὶ «*γῆ ἀγαθὴ*» καὶ «*ὄρος ἀλατόμητον*» καὶ «*πέτρα ποτίζουσα τοὺς διψῶντας τὴν ζωὴν*» καὶ «*μήτρα εὐθυνοῦσα*» καὶ «*ἄρουρα βλαστάνουσα ἰλασμούς*».
- Ἡ ἀπαράμιλλη δὲ «*σημαντικὴ*» τῆς ὀρθόδοξης ἀγιογραφίας μεταφέρει τὴν εἰκαστικὴ ὑποτύπωση αὐτῶν τῶν εἰκόνων ἄλλοτε στοῦ σχέδιο καὶ ἄλλοτε στοῦ χρῶμα, εἴτε βρεφοκρατοῦσα παριστάνει τὴ Θεοτόκο καὶ *θρόνο* τῆς θεότητος, εἴτε *δεομένη*, εἴτε *γλυκοφιλοῦσα* εἴτε «*κεκλιμένη*» στή Γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἢ στή δικὴ της κοίμησις.
- Εἶναι ἡ νέα Εὐα ποὺ συγκεφαλαιώνει τὴ φύσις ὄχι στήν «*παρὰ φύσιν*» αὐτονομία καὶ στοῦ θάνατο, ἀλλὰ στήν «*ὑπὲρ φύσιν*» μέθεξις τῆς θεότητος καὶ στήν πραγματοποίηση τῆς ζωῆς.
- Γιατὶ τὸ δικὸ της θέλημα ἀποκαθιστᾶ τὸ «*τέλος*» ἢ σκοπὸ τῆς καθολικῆς δημιουργίας, δίνει νόημα καὶ ἐλπίδα στήν «*ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως*». Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἱερός Δαμασκηνὸς τονίζει ὅτι αὐτὸ τὸ ὄνομα (Θεοτόκος) «*ἅπαν τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομίας συνίστησι*».

Ποιμαντική προσέγγιση τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου* β'

Τοῦ Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ποιμαντική συμπαράσταση καὶ πλαισίωση

Σ' αὐτή τους τὴν προσπάθεια, νὰ θέσουν, δηλαδή, οἱ πιστοὶ σὲ πράξη στὸ γάμο τους αὐτοὺς τοὺς στόχους πού δὲν ἔχουν τέλος καὶ εἶναι ἀπεριόριστοι δὲν εἶναι μόνοι ἢ δὲν πρέπει νὰ αισθάνονται μόνοι. Πρέπει νὰ αισθανθοῦν ὅτι στὸν μεγάλο ἀγῶνα τους γιὰ τὸ Μέγα Μυστήριό τους πλησιάζει, τοὺς προσεγγίζει ποιμαντικὰ ἢ Ἐκκλησία, ἢ Μεγάλη Οἰκογένεια. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι πρέπει νὰ προσεγγίζουν ποιμαντικὰ τὸν ἴδιο τὸ γάμο τους. Θὰ ἔλεγα, ὅτι τόσο οἱ ποιμένες ὅσο καὶ οἱ ποιμαινόμενοι πλησιάζουν τὸ γάμο καὶ ἀντιμετωπίζουν τὶς καταστάσεις καὶ τὰ προβλήματα πού προκύπτουν μὲ τὴ μέθοδο τῶν διαδοχικῶν προσεγγίσεων. Ἀρκεῖ καὶ οἱ δύο, ποιμένες καὶ ζευγάρια, νὰ ἔχουν τὴ συναισθηση ὅτι συνοδεύονται μὲ ἀγάπη ἀπὸ τὸν ἐγγίζοντα καὶ συμπορευόμενο μὲ αὐτοὺς Κύριο. Τὸ αἶσθημα αὐτὸ τῆς παρα-στάσεως, τῆς συν-χωρήσεως καὶ τῆς παρ-ουσίας τοῦ Ἀναστάντος στὴ ζωὴ τους θὰ τοὺς ὀδηγεῖ στὴν ὑπέρβαση ἀμφιβολιῶν καὶ δυσκολιῶν.

Ἀπαιτεῖται, συνεπῶς, μία διττὴ ἢ τριττὴ ποιμαντικὴ προσέγγιση σήμερα. *Ποιμενοκεντρικὴ* ἐκ μέρους τῶν ποιμένων μὲ πρωτοβουλία, δηλαδή, τῆς ποιμαινούσης Ἐκκλησίας δημιουργία καταλλήλων δομῶν γιὰ τὴ συμπαράσταση σὲ ὅλη τους τὴν ἔκταση τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας. *Ποιμνιοκεντρικὴ* ἐκ μέρους τῶν ποιμαινομένων πιστῶν ἀνάληψη, δηλαδή, ἰδιαίτερης εὐθύνης γιὰ τὸν δικό τους γάμο ἀλλὰ καὶ συμμετο-

χή τους στὴν ποιμαντικὴ γάμο καὶ οἰκογενείας πού ἀσκοῦν οἱ ποιμένες. *Ποιμενοκεντρικὴ* μὲ μεγάλο γράμμα πι' ὅπου ἀρχὴ καὶ τέλος, Α καὶ Ω, κάθε ποιμαντικῆς προσεγγίσεως παραμένει ἡ *χωρο-χρονικὴ ἀρχὴ* ὅτι ὁ Κύριος ὡς Καλὸς Ποιμὴν εἶναι ἐγγύς, κοντὰ μας, δίπλα μας. Ὁ στίχος τοῦ Ἑλιοῦ ἀπὸ τὴν «*Ἐρημὴ χώρα*» διαζωγραφίζει αὐτὴ τὴν ἐγγύτητα πού ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποκτᾶ βεβαιότητα πίστεως ὑπαινωσσομένοι τὴν πορεία πρὸς Ἐμμάους:

«*Ποιὸς εἶναι ὁ τρίτος πού περπατεῖ πάντα
στοὶ πλάϊ σου;*

*Ὅταν μετρῶ, εἶμαι μονάχα ἐγὼ καὶ σὺ
μαζί μου*

*Μὰ ὅταν κοιτάζω ἐμπρὸς τὸν ἄσπρο δρόμο
Ἐπάρχει πάντα κάποιος πού περπατεῖ*

στοὶ πλάϊ σου

*Γλιστρώντας τυλιγμένος σὲ καστανὸ μαν-
δύα,*

κουκουλωμένος...».

Ἡ «*ποιητικὴ*» αὐτὴ προσέγγιση ὠθεῖ τὴν Ἐκκλησία στὴ δική της ποιητικὴ καὶ πολυεπίπεδη δράση. Σὲ ἐπίπεδο Συνόδου, μὲ τὴ συγκρότηση Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς γάμου, οἰκογενείας προστασίας τοῦ παιδιοῦ καὶ δημογραφικοῦ προβλήματος, ἢ ὅποια μελετᾶ καὶ ἐρευνᾶ θέματα εἴτε μὲ ἀνάθεση τῆς Ἱ. Συνόδου εἴτε ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας. Θὰ πρέπει, ὅμως, σύντομα ἢ Ἱ. Σύνοδος νὰ ἀποφασίσει καὶ νὰ προχωρήσει χωρὶς καθυστέρησης στὴ δημιουργία ἐνὸς *Ἰνστιτούτου (ἢ Κέντρου) Μελέτης καὶ Ἐρευνας Θεμάτων Γάμου καὶ Οἰκογενείας* πού ἀπὸ καιρὸ τῆς ἔχει προταθεῖ. Τὸ Ἰνστιτούτο αὐτὸ θὰ ἔχει

μεταξύ άλλων αρμοδιοτήτων και την ευθύνη της καταρτίσεως ειδικών στελεχών για την ανάληψη έκ μέρους τους της διαποιμάνσεως του γάμου και της οικογενείας. *Ήδη πιλοτικά* ή Ειδική αυτή Έπιτροπή με την εύλογία της Ί. Συνόδου έχει θέσει σε λειτουργία στην έδρα της Ί. Μ. Φθιώτιδος, τη Λαμία, ένα *Κέντρο Ποιμαντικής Γάμου και Οικογενείας*. Για την υλοποίηση αυτού του σχεδίου ο σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ. Νικόλαος, ο οποίος τυγχάνει και Πρόεδρος της Ειδικής Συνοδικής Έπιτροπής, συνεργάζεται με τον υπεύθυνο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «*Ποιμαντικής Θεολογίας και Άγωγής*» του Τομέα Χριστιανικής Λατρείας, Άγωγής και Διαποιμάνσεως του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνων. Στο πλαίσιο αυτό έχουν τεθεί οι βάσεις για τη λειτουργία ενός «*Κέντρου Προετοιμασίας Γάμου*». Και άλλες Ί. Μητροπόλεις έχουν επιδείξει το ενδιαφέρον τους για την επέκταση ενός τέτοιου θεσμού. Με πρωτοβουλία μάλιστα του όμιλου τους και τη συμμετοχή συνεργατών και μεταπτυχιακών φοιτητών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών οργανώθηκε στο τραπέζι στο πλαίσιο του Πανελληνίου Συνεδρίου στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Άθηνων για την Έλληνική Οικογένεια με τίτλο: *Κέντρο προετοιμασίας γάμου, μιὰ μορφή στήριξης της ελληνικής οικογένειας*.

Μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι τον τελευταίο καιρό υπάρχει ένα ενδιαφέρον και έκ μέρους της Έκκλησίας αλλά και άλλων φορέων για την κατάσταση της οικογένειας και τη στήριξή της σε έθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Αναφέραμε μόλις το συνέδριο που οργανώσε 3 με 6 Οκτωβρίου στην Άθήνα το Κέντρο για τη μελέτη της οικογένειας του Τομέα Ψυχολογίας του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικών και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνων. Είχε προηγηθεί 19 με 21 Σε-

πτεμβρίου του ίδιου έτους το Διεθνές Συνέδριο με τίτλο: *Ή Οικογένεια στην 3η χιλιετία* (Καλύτερες οικογένειες για καλύτερο κόσμο), που οργανώθηκε από το Κέντρο Στήριξης Οικογένειας (Κ.Ε.Σ.Ο.) της Ί. Αρχιεπισκοπής Άθηνων. Σήμερα βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να ολοκληρώνονται οι εργασίες του Δ' Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου, με φορέα διοργάνωσης την Ειδική Συνοδική Έπιτροπή Λειτουργικής Άναγέννησης, για τον *Γάμο στην Όρθόδοξη Έκκλησία*. Οι έκδηλώσεις θα ολοκληρωθούν μέσα του προσεχούς Δεκεμβρίου με μία διεπιστημονική συνάντηση της Ειδικής Συνοδικής Έπιτροπής Γάμου και Οικογενείας που θα συζητήσει το θέμα: *Συζυγία και Τεκνογονία*.

Όπως αντιλαμβάνεσθε, τέτοιου είδους συνέδρια, συμπόσια, συναντήσεις προετοιμάζουν κατά κάποιον τρόπο το έδαφος και μελετούν τα ζητήματα που απασχολούν όσους ασχολούνται με την Ποιμαντική Γάμου και Οικογενείας. Όπωςδήποτε δεν μπορούν να αναπληρώσουν την εργασία που θα έπωμισθει το *Ίνστιτούτο*, για το οποίο κάναμε λόγο λίγο παραπάνω. Σε συνδυασμό όλοι και όλα μπορούν να προσφέρουν και να συμβάλουν με τις δυνάμεις τους στην μεγάλη υπόθεση της διαποιμάνσεως του γάμου και της οικογένειας ως θεσμών αλλά και των προσώπων που εμπλέκονται σε αυτούς. Άς σταθούμε όμως για λίγο στο *Κέντρο Ποιμαντικής Γάμου και Οικογενείας* που μπορεί να λειτουργήσει σε κάθε Μητρόπολη χρησιμοποιώντας τις τοπικές δυνάμεις της περιφέρειας.

Σε ένα *Κέντρο Ποιμαντικής Γάμου και Οικογένειας* μπορούν να αναπτυχθούν ποικιλία υπηρεσιών με στόχο τη σωστή διαποίμανσή τους. Έκτος από την Προετοιμασία για το Γάμο, μπορεί να υπάρχει έπαφή με τα σχολεία και τους νέους, τα νεαρά και μεγαλύτερα ζευγάρια, να υπάρχει ενημέρωση ως προς τις παράνομες συμβιώσεις και να προλαμβάνονται τα διαζύγια, να καταρ-

τίζονται οί νέοι γονεῖς (Σχολές Γονέων) νὰ παρέχεται συμβουλευτική, νὰ ὑπάρχει φροντίδα γιὰ τὶς πρεσβυτέρες καὶ τὶς ἱερατικὲς οἰκογένειες, μέριμνα γιὰ τοὺς ἐν χηρεία διατελοῦντες· νὰ προβάλλονται στὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Μητροπόλεως κατάλληλα βιβλία γιὰ τὸ γάμο, τὴν οἰκογένεια, τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς νέους· νὰ ὀργανώνονται μεγάλες διαλέξεις κ.λπ. καὶ νὰ καταρτίζονται οἱ ὑπεύθυνοι ποὺ θὰ στελεχώσουν αὐτὲς τὶς ὑπηρεσίες.

**Συντονισμός, συνεργασία
καὶ κλιμάκωση τῶν ἐνεργειῶν**

Εἶναι εὐνόητο ὅτι θὰ πρέπει μὲ ἔγκριση τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ μὲ τὴν συνεργασία τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ ὑπάρχει συντονισμὸς τῆς ὅλης αὐτῆς ἐργασίας καὶ ὀρθολογικὴ κλιμάκωση τῶν ἐπὶ μέρος ἐνεργειῶν. Ἰδιαίτερα δὲ ἐνσωμάτωση τῆς ἤδη ἀποκτηθείσης ἐμπειρίας ἀπὸ τέτοιου τύπου πρωτοβουλίες. Ἀπαιτεῖται ἡ δημιουργία δικτύων πληροφορήσεως γιὰ τὴν καλύτερη ἐπικοινωνία καὶ διάθεση συνεργασίας καὶ διάχυσης τῆς ὑπάρχουσας γνώσης.

Ἡ ποιμαντικὴ προσέγγιση μὲσω τῶν Κέντρων Ποιμαντικῆς Γάμου καὶ Οἰκογενείας δὲ θὰ ἀφαιρέσει τὶς πρωτοβουλίες ἐφημερίων γιὰ τὴν καλὴ διαποίμανση τῶν προσερχομένων. Ὁ Ἐφημέριος εἶναι ἡ αἰχμὴ τοῦ

δόρατος τῆς μαχομένης Ποιμαντικῆς. Αὐτὸς μὲ τὴν ἐνσυνείδητη συμμετοχὴ τῶν λαϊκῶν στὴν μορφὴ αὐτῆ τῆς ποιμαντικῆς διακονίας θὰ ἀναλάβει τὸ λεπτὸ ἔργο τῆς διαποίμανσεως. Αὐτὸς γνωρίζει τὶς οἰκογένειες ἀπὸ κοντὰ ἀρχίζοντας μὲ τὸν «ἐκκλησιασμὸ» τῶν νεογεννῆτων παιδιῶν, μὲ τὴν βάπτισμα καὶ μὲ τὴν κατήχησή τους ὕστερα, μὲ τὸν ἁγιασμὸ τῶν σπιτιῶν τους, μὲ τὴν ἔκδοση πιστοποιητικῶν γιὰ τὸ γάμο καὶ τὴν προετοιμασία τους, τὴ σύζευξη, τὴ νουθεσία καὶ καθοδήγησή τους ὡς γονέων ἀλλὰ καὶ στὶς δυσκολίες τους, ὅταν ὡς πνευματικὸ τοῦ ἐμπιστεύονται τὰ προβλήματα τους. Αὐτὸς εἶναι ἐπίσης ἐκεῖνος ποὺ τοὺς συμπαρίσταται στὶς ἀρρώστιες τους καὶ στὸ θάνατο. Τὸ ὥραιο

ποίημα τοῦ νεοέλληνα ποιητῆ ἀγκαλιάζει ὅλες αὐτὲς τὶς ἐνεργεῖες τῶν ἱερέων ποὺ παρ' ὅλες τὶς κοινωνικὲς ἀλλαγές ποὺ ἔχουν ἐπέλθει ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχει ἰσχύ καὶ νὰ πλαισιώνει τὸ ἔργο τῶν ἱερέων ὡς πρὸς τὴν οἰκογένεια. Πέρα ἀπὸ τὶς ὅποιεςδήποτε διοικητικὲς ἢ θεσμικὲς ἀλλαγές ὁ ἱερέας εἶναι ἐκεῖνος ποὺ μὲ τὴν παρουσία του καὶ τὴν παρηρησία του ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος ἐνορίας καὶ οἰκογενείας καὶ γι' αὐτὸ εἶναι μεγάλ-

η ἢ εὐθύνη του ἀλλὰ καὶ ἡ εὐθύνη ὅλων μας νὰ τοῦ συμπαρασταθοῦμε στὸν δύσκολο ἀγώνα του.

Ἐναν ἀγώνα, ὁ ὁποῖος ἀνοίγεται στὶς τέσσερις λειτουργίες τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας: τὴ μαρτυρία, τὴ λατρεία, τὴν

κοινωνία-ἐπικοινωνία, τὴ διακονία. Σὲ κάθε μία ἀπὸ αὐτὲς ὁ ποιμένας *μπορεῖ νὰ προσεγγίσει ποιμαντικὰ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου. Νὰ μεταδώσει τὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸν γάμο καὶ τὴν οἰκογένεια. Νὰ ἐνημερώσει τοὺς νέους ὡς πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ δεσμοῦ τους. Νὰ τελέσει μὲ ἄψογο τρόπο τὶς ἱερὲς ἀκολουθίες τοῦ ἀρραβώνα καὶ τοῦ στεφανώματος. Ἡ ὅλη τάξη ποὺ θὰ ἐπικρατήσῃ στὶς ἱεροπραξίες θὰ βοηθήσῃ στὸ νὰ λαμβάνει χώρα μία λατρεία ποὺ νὰ δοξάζει τὸν Θεὸ καὶ νὰ εἶναι στὸ ὕψος τοῦ ἀνθρώπου. Νὰ εἰσέλθει σὲ ἀγαθὴ διαπροσωπικὴ σχέση μὲ ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας καὶ νὰ ἀναπαύει τοὺς ἐρχομένους σὲ αὐτὴν τὴν κοινωνία καὶ νὰ ἐπικοινωνεῖ μαζί τους. Νὰ διακονεῖ στὶς ὑλικὲς τους ἢ καὶ στὶς πνευματικὲς τους ἀνάγκες τοὺς χρεῖαν ἔχοντας ἐκεῖνους ποὺ δὲν ἀνήκουν στὴν κατηγορία τῶν ἐχόντων καὶ κατεχόντων.*

Περατώνοντας τὴν εἰσηγήσή μου σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο δὲν ἔχω τὸ αἶσθημα ὅτι ἐξάντλησα ὅλες τὶς πτυχὲς τοῦ θέματος ποὺ μοῦ εἶχε ἀνατεθεῖ. Πιθανὸν νὰ μὴ τὸ προσήγγισα οὔτε καὶ κατὰ προσέγγισιν. Θὰ ἤθελα ὅμως νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ διατυπώσω μία προγραμματικὴ σκέψη, ποὺ ἰσχύει γιὰ κάθε ποιμαντικὴ ἐνέργεια τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖνο ποὺ ἀναμένεται καὶ ἀπαιτεῖται θὰ ἔλεγα σήμερα, ὅπως καὶ σὲ κάθε ἄλλη ἐποχὴ, ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία εἶναι *ἐγρήγορη καὶ νήψη* γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ διαλέγεται μὲ τὸ ἐκάστοτε παρὸν καὶ διακρίνοντας τὸ μέλλον νὰ στηρίζῃ σωστὰ τὴ δράση της στὸ σήμερα. Ἡ θεολογία της δὲν μπορεῖ νὰ συγκροτεῖται ἐρήμην τῶν ἀνθρωπίνων καταστάσεων καὶ νὰ μὴν περνάει στὴ ζωὴ. Ἐνα ἐρώτημα ποὺ συνήθως τίθεται εἶναι καὶ τὸ ἀκόλουθο: *«Στὴν ἀρχὴ τοῦ 21ου αἰῶνα ἡ Ἐκκλησία μπορεῖ ἄραγε, νὰ δίνει ἀκόμη ἀπαντήσεις στὰ ἐρωτήματα τῶν συγχρόνων κοινωνιῶν καὶ σ' αὐτὰ ποὺ ἀφοροῦν στὸ γάμο καὶ τὴν οἰκογένεια».* Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἔχει τεθεῖ τὸ ἐρώτημα ἐξυπακούει ἓνα «ὄχι». Ἐγὼ ὅμως θὰ ἀντιρωτοῦσα: *«γιατί ὄχι»* Βεβαίως

καὶ μπορεῖ! Ἄρκει νὰ ἀπαντᾷ στὰ ἐρωτήματα τοῦ σήμερα καὶ τοῦ αὔριο καὶ ὄχι μόνο τοῦ χθές... Καὶ χωρὶς μάλιστα τὴν αἴσθησι ὅτι ἐξάντλει τὸ «πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος» τοῦ μυστηρίου...

Βιβλιογραφία

Γιὰ τὴ συγγραφὴ τῆς εἰσηγήσεως ὁ ὁμιλητὴς στηρίχθηκε κυρίως σὲ ἐρευνὲς τοῦ γύρω ἀπὸ τὴν ποιμαντικὴν γάμου καὶ οἰκογενείας. Μὲ ἀφορμὴ μάλιστα τὸ παρὸν Δ' Πανελλήνιο Λειτουργικὸ Συμπόσιο ἀφιέρωσε τὸ μάθημα τοῦ ἐαρινοῦ ἐξαμήνου 2002 *«Εἰδικὰ Θέματα Ποιμαντικῆς Γάμου καὶ Οἰκογενείας»* τοῦ Μεταπτυχιακοῦ Προγράμματος Σπουδῶν *Ποιμαντικῆ Θεολογία καὶ Ἀγωγή* τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας στὴν *«Ποιμαντικὴ προσέγγιση τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου»*. Ἀναφέρουμε ἐνδεικτικὰ κείμενα ποὺ συμβουλευτήκαμε.

Ἐλιοτ Θ.Σ., *Ἡ ἔρημη χώρα καὶ ἄλλα ποιήματα*. Εἰσαγωγή, σχόλια, μετάφραση Γιώργου Σεφέρη, Ἀθήνα 1967.

Λιτοῦ Ἀνδρέα, *Φωτοτράγουδα (ποιήματα)*, ἐκδ. Ἄρμος, Ἀθήνα 2000.

Σταυροπούλου Ἀ.Μ., *Ποιμαντικὴ προετοιμασία τῶν μελλονύμφων (προετοιμασία ἀγάπης)*, Ε.Κ.Κ.Ε., Ἀθήναι 1971.

Σταυροπούλου Ἀ.Μ., *Μυστήριον ἀγάπης - ἔκκλησία μικρά: ὁ γάμος εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν*, Ἀθήναι 1975 (ἀνάτυπον).

Σταυροπούλου Ἀ.Μ., *Θέματα γάμου καὶ οἰκογενείας*, τοῦ ἰδίου, *Στιγμιότυπα καὶ περιπλανήσεις σὲ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας*, τεῦχος 3, Ἀθήνα 1985, σ. 111-153.

Σταυροπούλου Ἀ.Μ., *Μνήμη καὶ λήθη στὴ Θεία Λειτουργία*, ἐκδ. Λύχνος, Ἀθήνα 1989.

Σταυροπούλου Ἀ.Μ., *Ποιμαντικὴ γάμου καὶ οἰκογενείας πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ 21ου αἰῶνα*, ἐκδ. Ἰ. Μητροπόλεως Ἡλείας, Ἀθήνα 1999.

Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος γιὰ τὸν προφήτη Ἡλία

Τοῦ Νικολάου Κ. Δρατσέλλα

Μέ ἀφορμὴ τὴν ἑορτὴ τοῦ προφήτη Ἡλία, ἢ ὅποια τελεῖται κάθε χρόνο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας στὶς 20 Ἰουλίου, θὰ ἐπιχειρήσουμε μίαν πατερικὴ προσέγγιση τοῦ κειμένου τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν παραπάνω βιβλικὴ μορφή. Ἰδιαίτερα θὰ ἀναφερθοῦμε στὸν λόγο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «εἰς Πέτρον τὸν Ἀπόστολον καὶ Ἡλίαν τὸν προφήτην».

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀφοῦ ἀναφέρεται διὰ βραχέων στὸν Ἀπόστολο Πέτρο, κάνει λόγο γιὰ τὸν προφήτη Ἡλία. Εἶναι χαρακτηριστικὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια τοῦ ἀποδίδει. Τὸν ὀνομάζει «ἐπίγειον ἄγγελον καὶ ἐπουράνιον ἄνθρωπον, τὸν χαμαὶ βαδίζοντα καὶ τὰ οὐράνια ἡμοχοῦντα» (PG 50, 728). Στὸ πρόσωπό του συνυπῆρχαν ἀντίθετες ιδιότητες. Ἦταν φτωχός, ἀλλὰ ταυτόχρονα πλούσιος, ἀπαίδευτος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ σοφός. Ἡ φτώχεια του συνίστατο στὴν πλήρη ἀκτημοσύνη του καὶ ὁ πλοῦτος στὸ ὅτι μὲ τὴν προσευχὴ εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ προκαλέσει βροχὴ ἢ ἀνομβρία. Ὑπῆρξε σκληρὸς σὲ ὅσους ἀμάρταναν, ὥστε, ὅταν εὐχήθηκε νὰ μὴν βρέξει, προσέθεσε «ζῆ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος καὶ ὑετός, ὅτι εἰ μὴ διὰ στόματος λόγου μου» (Γ' Βασ. 17, 1, PG 50, 728). Γνωρίζει ὅτι ὁ Θεὸς εἰσακούει τὶς προσευχὲς του. Ἡ κοινωνία, στὴν ὁποία βρισκόταν, ἦταν πλήρως διαβρωμένη. Ἡ πορνεία ἦταν εὐρύτατα διαδεδομένη («ἔβλεπε πορνείαν μετὰ πολλῆς τῆς κακίας πολιτευομένην» (M.P.G. 50, 729). Μὲ

ἄδρες γραμμὲς παρουσιάζει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος τὸ κακὸ στὴν ἐποχὴ τοῦ προφήτη. Πρόκειται γιὰ μίαν ἐποχὴ καταπτώσεως. Ὁ ἅγιος πατὴρ σημειώνει ἐμφαντικὰ ὅτι «πάντες γὰρ προέκοπτον ἐπὶ τὸ κακὸν οἰκουμενικὸν ἦν νανάγιον, οὐχ ὑδάτων, ἀλλὰ ἀσελγείας» (PG 50, 729). Ἡ εἰδωλολατρικὴ θρησκεία τοῦ Βάαλ εἶχε κυριαρχήσει

στο βασίλειο τοῦ Ἰούδα λόγω τοῦ γάμου τοῦ Ἀχαάβ μετὰ τὴν πριγκήπισσα Ἰεζάβελ. Καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος παρατηρεῖ ὅτι «ἡ κτίσις πᾶσα ἐνόσει ἀπὸ εἰδωλολατρείας ὡς ἐν νυκτὶ πάντες περιεπάτουν, οὐδενὶ προσέχοντες τῶν κτισμάτων, λίθον ἔβλεπον καὶ ὡς θεὸν προσεκύνουν· ξύλον ἔβλεπον, καὶ τοῦτο ὁμοίως θεὸν ἐνόμιζον» (PG 50, 729).

Ὁ μόνος, ὁ ὁποῖος ἀποτελοῦσε ἐξάιρεση στὸ γενικὸ κλίμα, ἦταν ὁ προφήτης Ἡλίας. Ὡστόσο, ἡ προσωπικότητά του δὲν μποροῦσε νὰ ἐπηρεάσει κανένα. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἔκανε τὸν προφήτη νὰ προσευχηθεῖ στὸν Γιαχβέ, ὅπως ὀνομάζει τὸν Θεό, ὥστε νὰ ἐπέλθει πλήρης ξηρασία, μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ λόγια «ζῆ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος καὶ ὑετός, ὅτι εἰ μὴ διὰ στόματος λόγου μου» (Γ' Βασ. 17, PG 50, 729). Ἡ δύναμη τῶν λόγων τοῦ προφήτη ἦταν τεράστια, ὥστε ἀμέσως οἱ καιρικὲς συνθήκες μεταβλήθηκαν. Ξηρασία ἐπῆλθε σὲ ὅλη τὴν περιοχὴ, τὰ πάντα ἐρημώθηκαν, τὰ πάντα ἐξαφανίστηκαν καὶ ἡ βλάστηση μαράθηκε. Ὅλα πέθαιναν, τὰ θηρία, τὰ ζῶα καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἅγιος πατὴρ «οἰκουμε-

νικόν ναυάγιον ἦν, καὶ ἡ συμφορὰ πᾶσαν ὁμοῦ κατέλαβε τὴν γῆν (PG 50, 729). Καὶ τὸ παράδοξο εἶναι ὅτι ὁ προφήτης δὲν ἐνδιαφερόταν γιὰ τὴν κατάσταση, ἢ ὅποια εἶχε δημιουργηθεῖ, διότι ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ἀντιδράσεώς του κατὰ τῆς ἀμαρτίας, πού ἐπικρατοῦσε («οὐκ ἔμελε δὲ τῷ Ἡλία περὶ οὐδενός· ἐμέθνε γὰρ τῷ ζήλω») (PG 50, 729). Στὸ ὅλο κλίμα τῆς ξηρασίας, γιὰ τὴν ὅποια ὁ προφήτης ἐμφάνιζε ἀσπλαγχνία, ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ νὰ παραγγέλει στὸν πρῶτο νὰ μεταβεῖ στὸν ποταμὸ Χορράθ, ὅπου καὶ θὰ διατρεφόταν ἀπὸ τοὺς κόρακες (πρβλ. Γ' Βασ. 17, 2-4, PG 50, 730). Βέβαια, ὁ κόρακας σύμφωνα μὲ τὸ τυπικὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἦταν ἀκάθαρτο ζῶο. Ἀλλά, ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος «ὁ Ἡλίας ὑπὸ κόρακος ἐτρέφετο, οὐδὲν ἀκάθαρτον τῶν ὑπὸ Κυρίου κτισθέντων νομίζων» (PG 50, 730). Εἶναι μεγάλης σημασίας οἱ παραπάνω λόγοι τοῦ ἱεροῦ πατρὸς, διότι ἐξαίρουν τὴν ὑπαρξὴ μὴ ἀκάθαρτων ζώων στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἢ ὅποια προοιωνίζεται τοὺς λόγους τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ στὸν Ἀπόστολο Πέτρο στὴν Καινὴ Διαθήκη: «ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε σὺ μὴ κοίνου» (Πράξ. 10, 15), στὴν περίπτωση κατὰ τὴν ὅποια ὁ Ρωμαῖος ἐκατόνταρχος Κορνήλιος ἀπὸ τὴν Καισάρεια βαπτίστηκε ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Πέτρο. Ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ στάση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἀπέναντι τῶν ἀπαγορευμένων τροφῶν «κωλύόντων γαρμῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν» (Α' Τιμ. 4, 3).

Ἐπειδὴ ὁμως ξηράνθηκε ὁ χείμαρρος Χορράθ, διότι δὲν ἔβρεχε, δόθηκε ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν προφήτη νὰ μεταβεῖ στὰ Σαρεπτά τῆς Σιδωνίας, ὅπου κάποια χήρα θὰ τὸν διέτρεφε. Ὁ τελευταῖος ὑπακούοντας στὰ κελεύσματα τοῦ Ὑψίστου μετέβη στὴν παραπάνω πόλη καὶ συνάντησε τὴν χήρα, τὴν ὥρα, κατὰ τὴν ὅποια ἐκεῖνη μάζευε ξύλα.

Δὲν δυσανασχετεῖ ὁ προφήτης μὲ τὸν Θεό. Δὲν ζητᾷ νὰ μεταβεῖ σὲ πλουσιώτερους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι θὰ μπορέσουν νὰ τὸν βοηθήσουν περισσότερο. Ἀντίθετα, ἔχει ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὸν Θεό, ὁ ὅποιος μπορεῖ νὰ μεταβάλλει τὰ ἀδύνατα σὲ δυνατά. Ἀμέσως, ὅταν εἶδε τὴν

χήρα, δὲν ἀναρωτήθηκε τί ἐπρόκειτο νὰ ἀκολουθήσει μετὰ τὴν συνάντησή της. Καί, παρ' ὅλο πού τὴν εἶδε νὰ μαζεύει ξύλα, ἀναζήτησε τροφή καὶ κατοικία σ' αὐτήν. Στὴν πράξη του αὐτὴ εἶχε ὡς ἐνέχυρο τὸν λόγο τοῦ Κυρίου. Ζήτησε ἀπὸ τὴν χήρα πρῶτα νερὸ καὶ στὴν συνέχεια ἄρτο. Στὰ λόγια τοῦ προφήτη «ποίησόν μοι ἐκεῖθεν ἐγκρυφίαν μικρόν, καὶ ἐξοίσεις μοι ἐν πρώτοις, σαυτῇ δὲ καὶ τοῖς τέκνοις σου ποιήσεις ἐπ' ἐσχάτῳ» (Βασ. 17, 23) θὰ μπορούσε ἐκ πρώτης ὄψεως, νὰ παρατηρηθεῖ μία ἐνέργεια ἐγωῖσμοῦ τοῦ Ἡλία. Σὲ ἀντίθετη περίπτωση ὁ ἅγιος ὄφειλε νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν χήρα καὶ νὰ γευματίσει μὲ τὰ παιδιὰ της.

Ἐν τούτοις, ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ἡ χήρα δὲν ταράχθηκε μὲ τὴν φαινομενικὰ ἀλαζονικὴ συμπεριφορὰ τοῦ προφήτη, οὔτε τὴν θεώρησε ὡς ἀτόπημα. Σύμφωνα μὲ τὰ λόγια τοῦ ἱεροῦ πατρὸς ἡ χήρα συμπεριφέρθηκε στὸν προφήτη περισσότερο φιλόξενα ἀπὸ ὅσο ὁ Ἀβραάμ στοὺς τρεῖς ἀγγέλους (M.P.G. 50, 732). Εἶναι ἐντονοὶ οἱ λόγοι τοῦ ἱεροῦ πατρὸς, μὲ τοὺς ὁποίους ἐγκωμιάζει τὴν χήρα. Ἡ τελευταία παραμέρησε τὰ παιδιὰ της, ὑποδέχθηκε τὸν Ἡλία καὶ ταυτόχρονα δὲν ἐξαφανίστηκε τὸ μητρικὸ της φίλτρο, ὅταν ἔβλεπε ὅτι ὅλα τὰ παιδιὰ ἐπρόκειτο νὰ πεθάνουν ἐξ αἰτίας τοῦ λιμοῦ (PG 50, 732).

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ ἅγιος πατὴρ παρακάμπτει τὴν Βιβλικὴ διήγηση γιὰ τὸ θαῦμα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ γιοῦ τῆς χήρας (Γ' Βασ. 17, 17-24) γιὰ νὰ ἀναφερθεῖ στὸ θαῦμα τὸ ὁποῖο προηγῆθηκε τῆς σφαγῆς τῶν ἱερέων τοῦ Βάαλ (Γ' Βασ. 18, 1-46). Ὁ προφήτης ἔλαβε ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ μεταβεῖ στὸν Ἀχαάβ καὶ νὰ τοῦ ἀναγγεῖλει ὅτι θὰ βρέξει (Γ' Βασ. 18, 1-2). Ὁ ἅγιος πατὴρ παρατηρεῖ ὅτι θὰ ἀναφέρει τὰ κατορθώματα τοῦ προφήτου, ὥστε νὰ φανεῖ ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ, μετὰ τὴν διάπραξη τῆς ἀμαρτίας ἀπὸ αὐτὸν (PG 50, 732). Ὁ Ἀχαάβ, ὅταν συνάντησε τὸν προφήτη, τοῦ ἀπηθύβη χαιρετισμὸ μὲ μίσος («σὺ, εἰ αὐτὸς ὁ διαστρέφων τὸν Ἰσραήλ,» Γ' Βασ. 18, 17). Ἡ ἀπάντησή του προφήτη εἶναι χαρακτηριστικὴ. Αἰτία τοῦ κακοῦ στὸ βασίλειο ἦταν ὁ Ἀχαάβ καὶ ὄχι ὁ Ἡλίας (Γ' Βασ. 18, 18, M.P.G. 50, 732).

(συνέχεια στὴ σελίδα 19)

Τί σημαίνει πατρότητα;

Του Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμού

«Όταν ανέλαβα την ένορία μου, πάτερ», μου διηγείτο ο π. Στέφανος, «δέν έκκλησιάζονταν παρά ελάχιστα νέα παιδιά. Άλλά και στο κατηχητικό που τὰ κάλεσα, πολύ λίγα έμφανίσθηκαν. Τότε σκέφθηκα και ζήτησα από τους διευθυντές των σχολείων της ένορίας (δημοτικά, γυμνάσιο, λύκειο) τους καταλόγους των μαθητών. Άρχισα σε κάθε Λειτουργία να μνημονεύω στην προσκομιδή όλα τὰ όνόματα ενός σχολείου εκ περιτροπής. Τώρα έχουμε αρκετά παιδιά στο έκκλησιασµα και στην κατήχηση. Δέν ξέρω πόσο συνέβαλε αυτή μου ή ένέργεια, πάντως ήταν τότε ψυχική μου ανάγκη. Σεΐς τί λέτε;»

Του είπα πως είναι πολύ πιθανό να συνέβαλε, έπειδή ή μνημόνευση έχει μεγάλη δύναμη, όπως θα συνέβαλε ακόμη και ή έν γενει ποιμαντική του δραστηριότητα και ή προσευχή του. Τόν συνεχάρην, επίσης, για τὸ πνεύμα ποιμαντικής αγάπης που ανέπτυξε, και τὸ όποιο υπήρξε έφευρετικό (όπως κάθε αγάπη). Εΐμαι όμως ευγνώμων στον π. Στέφανο, διότι μου έδωσε τήν ευκαιρία να προβληματισθώ πάνω στην έννοια της πατρότητας, ώστε σήμερα να έκφράζω μερικές σκέψεις.

Άποτελεί κοινό τόπο τὸ γεγονός πως οί κληρικοί χειροτονούµαστε για να λειτουργήσουµε ως πνευματικοί πατέρες του λαού. Πράγµατι οί πιστοί µας προσφωνούν «πάτερ», µας φιλοούν τὸ χέρι έκδηλώνοντας τὸ σεβασµό τους, µας έμπιστεύονται, υπακούουν λιγότερο ή περισσότερο στις προτροπές και έντολές µας. Θα είναι χρήσιµο να αναρωτηθούµε και για τὸ αντίστροφο: πόσο πατρική είναι ή δική µας στάση, άντλώντας από τὸ παράδειγμα της σαρκικής πατρότητας.

Κατ' αρχήν, ὁ φυσικός πατέρας ακούει τὰ παιδιά του. Προσπαθει να βρίσκεται σε διάλογο μαζί τους, και διάλογος δέν σημαίνει μονόπλευρη διδασκαλία. Άγωνίζεται κάθε μέρα να συντονίζεται με τις αγωνίες τους, τὰ έρωτηµατικά τους, τὰ όνειρά τους. Άν δέν τὰ ακούση, θα είναι αδύνατο να τὸν ακούσουν αυτά στη συνέχεια. Πόσο γίνεται αυτό μέσα στην έκκλησιαστική µας οικογένεια;

Πόσο διαθέσιµοι είµαστε να προσέξουµε τους πιστούς ως μέλη του Σώµατος του Χριστού; Να ακούσουµε τή γνώμη τους, ούσιαστικά τιμώντας τὸ Άγιον Πνεύµα που έµεις τους χορηγήσαµε με τὸ Μυστήριον του Χρίσµατος; Στο βαθµό που θα τὸ πράξουµε αυτό και ή ποιμαντική µας θα γίνη περισσότερο αποτε-

λεσµατική, διότι θα αποτελή καρπὸ συνεργασίας μαζί τους. Θα έχουν αναλάβει ως υπεύθυνοι συνεργοί τὸ μέρος που τὸς αναλογεί. Όσο αποκρουστική µας είναι ή εικόνα ενός φυσικού πατέρα που δέν ακούει τὰ παιδιά του αλλά «άποφασίζει και διατάσσει», ακόμη πιο πολύ πρέπει να άποστρεφώµαστε µια παρόµοια ποιμαντική διακονία (που δέν είναι πλέον ούτε ποιμαντική ούτε διακονία).

Έξάλλου, ένας φυσικός πατέρας προσπαθει να έπινοήσει κάθε τρόπο με τὸν όποιο θα φέρη τὰ παιδιά του σε έπίγνωση Θεού. Άγωνιά για τις πνευματικές τους πτώσεις και με ταπεινώση αναλαµβάνει μέρος της ευθύνης τους ὁ ίδιος για σφάλµατα ή παραλείψεις που όπωςδήποτε έχει διαπράξει. Συγκλονιστικό έδω είναι τὸ πρότυπο του Ίώβ, ὁ όποιος προσέφερε συχνά θυσίες στον Θεό για να «καλύψη» ένδεχόμενες άµαρτίες των παιδιών του με τή σκέψη τους (Ίώβ 1:5) "Άν αναλογιστούµε ότι στην έποχή της Χάριτος οί θυσίες έκφράζονται μέσω προσευχής και άσκήσεως, εύκολα συνάγουµε συμπεράσµατα για τὸ ποιά είναι ή άποστολή µας.

Ό κληρικός-πατέρας δέν είναι δυνατὸ να έφησυχάζη δικαιολογούµενος ότι πράττει ὅ,τι είναι άπαραίτητο αλλά ὁ κόσµος δέν ανταποκρίνεται. Ό π. Στέφανος, μπροστά στο άδιέξοδο, έβαλε τὸν ούρανο να «πάρη θέση». Με τὸν τρόπο αυτό έδειξε τήν πατρική του αγάπη, άφοῦ προσευχήθηκε και για ένοριτες του που δέν τὸ γνώριζαν καν. Πόσοι άλλοι ένοριτες με προσωπικά προβλήµατα ή οικογενειακά δράµατα υπάρχουν, τὸς όποιους δέν μνημονεύει κανείς και για τὸς όποιους δέν προσεύχεται κανείς! Κινδυνεύουµε σήμερα να προσευχόµαστε (είτε στη Λειτουργία είτε στο σπίτι µας) μόνο για εκείνους που µας τὸ ζήτησαν δίνοντάς µας ένα χαρτάκι με όνόµατα, συνοδεύοντας τὸ αίτηµά τους αυτό με τήν σχετική συνεισφορά. Άλλά αυτό είναι πλέον συμπεριφορά µισθωτοῦ και ὄχι πατέρα, κατάσταση που θεωρῶ βέβαιο ότι ὄλοι µας άποστρεφώµαστε.

Δεκαπενταύγουστο στη Σκιάθo

Του Πρεσβ. Κωνσταντίνου Καλλιανού

Οι ευφρόσυνες ημέρες του Δεκαπενταυγούστου, παρ' όλο ότι κρύβουν μέσα τους πολλήν άμαρτία και διαστροφή, έν τούτοις είναι τόσο κατανυκτικές και τόσο μυσταγωγικές, ώστε δικαίως ο λαός του Θεού τις έχει ονομάσει, *Πάσχα του Καλοκαιριού*. Είναι, μάλιστα, ξέχωρη ή χαρά, καθώς μέσα σέ τούτο τo ελληνικό καλοκαίρι ή Γιορτή τής Παναγίας «*κάνει τήν πατρίδα μας νά ευωδιάζει πνευματικά*», γιατί, όπως λέει κι ο Φώτης Κόντογλου, «*ή Παναγία είναι ή Μητέρα τής Όρθοδοξίας. Από τo πνευματικό της δέ μύρο ευωδιάζει, όχι μονάχα ή Εκκλησία μας, αλλά και όλoκληρη ή ζωή μας*».

Έτσι, μέσα στον αισθητά πνευματικό και σωματικό καύσωνα, τόν οποίο «*διαπερνάμεν*» κατά τις ιερές του Δεκαπενταυγούστου ημέρες, καθολικά ή σκέψη, ο νοός, ή ψυχή και οι αισθήσεις βιώνουν εκείνο τo απaráμιλλο «*νεύκηνται τής φύσεως οι όροι έν σοι Παρθένε Άχραντε. Παρθενεύει γάρ τόκος και ζωή προμνηστεύεται θάνατον. Η μετά τόκον Παρθένος και μετά θάνατον ζώσα. Σώζεις άεί Θεοτόκε τήν κληρονομίαν σου*». Που σημαίνει, πώς οι φυσικές καταστάσεις, τις οποίες ζούμε, ξεπεράστηκαν στο Πρόσωπο τής Παναγίας Παρθένου. Κι αυτό είναι που μάς χαρίζει έλπίδα, μάς γεμίζει φώς και κατευθύνει τo είναι μας προς τήν αγιότητα. Γιατί από τήν ιερά Κοίμηση τής Παναγίας μας άποκομίζουμε, έκτος από τήν εύλογία, τήν αίσθηση, πώς στο πανίερο Πρόσωπό Της βρίσκουμε τήν καταφυγή, τήν ειρήνη και τόν δρόμο, ο οποίος, μέσω του θείου έλέους, μάς οδηγεί προς μια συνάντηση με τόν Κύριο Υιό Της και Θεό μας.

Δεκαπενταύγουστο, λοιπόν, με τούς ποιητικούς Παρακλητικούς Κανόνες νά θωπεύουν εύκατάνυκτα τή ψυχή μας με τροπάρια που ψάλλονται καθ' όλο τo δεκαπενθήμερο τά δροσερά θερινά απόβραδα, τά μοσχομυρισμένα από τις ευωδίες που κομίζει τo μελέμι και που

στά Έλληνικά νησιά φέρνει, μαζί με τις ποικίλες ευωδιές από βασιλικό, ματζουράνα, γιασεμί, και τήν άρμύρα τής θάλασσας, ώστε νά ταιριάξει με τo άθωνικό τo μοσχολίβανο, τo οποίο άνεβαίνει με τήν έσπερινή τή δέηση. "Η, όπως λέει κι ο ποιητής,

*Νά τραγουδεί τo μελέμι στο χαμηλό
καμπαναριό*

*νά τραγουδούν κι οι Άγγελοι
στα μυστικά της απόβραδα.*

(Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος)

Δεκαπενταύγουστο: κι οι μνήμες άνεβαίνουν μυστικά μέσα μας, όπως τις δεητικές τών τροπαρίων του Παρακλητικού Κανόνα φράσεις. Μνήμες χρόνων αρχαίων, που δίνουν ώστόσο τo στίγμα τους: τήν άποφόρτιση τής ψυχής από τά περιττά πράγματα, τά όποια έχουν συσσωρευτεί στα μυστικά της έρμάρια, όπως δηλαδή ένα πλήθος άνούσιων προβληματισμών, άγχωτικές άνασφάλειες και ληστές λογισμοί, κατά τήν Όρθόδοξη νηπτική άνθρωπολογία. "Η κατά τόν λόγο του ποιητή, νά φωτιστεί, κατανασαστεί ή ψυχή, που έχει καταστεί «*σπήλαιο τών κτηνών και τών θηρίων*».

Όμως, πέρα από όλα αυτά έπιμένει νά ύπάρχει ή Γιορτή, ή Πανήγυρις. «*Μυστήριον ή παρούσα πανήγυρις*», μάς διδάσκει ο άγιος Άνδρέας. Και καθώς έννεοι τόν άκούμε, άλλος Πατέρας μάς πιστοποιεί: «*θαυματοποιός μετάστασις*» είναι αυτό που γιορτάζουμε, σ' αυτό που συμμετέχουμε και που αγιαζόμεθα. Άρκει τήν «*πεινχράν μας δέησιν*» νά Της τήν προσφέρουμε με συντετριμμένη καρδιά κι έμπιστοσύνη, γιατί άν και από τή ζωή μετέστη, δέν κατέλιπε τόν κόσμο ποτέ ή Παναγία μας. Μόνο που ο κόσμος κατέλιπε Αύτην άκόμη και τις σεπτές, χαριτωμένες και εύλαβικές αυτές ημέρες του Δεκαπενταυγούστου, που

είναι πλήρως αφιερωμένες στη Χάρη Της.

Γι' αυτό, ἐπειδὴ στὰ χρόνια μας οἱ μέρες αὐτὲς ἔχουν πιά καταστῆ ἡμέρες παραλύσεων κι ὄχι παρακλήσεων, ζοφερῆς ἀμαρτίας κι ὄχι λυτρωτικῆς νηστείας, προκαλεῖται καὶ προσκαλεῖται ὁ κάθε εὐλαβῆς ἑορταστής, πού τιμᾷ καὶ βιώνει τὴν Ὁρθόδοξη λειτουργικὴ παράδοση καὶ ζωὴ, νὰ καταφύγει ἐκεῖ πού θὰ κατορθώσει νὰ ζήσει ἡσυχᾶ, ἀπλᾶ καὶ κατανυκτικᾶ τὴ Γιορτῆ, ὥστε νὰ τιμήσει τὴν Κυρία τῶν Ἀγγέλων, τὸ Πανάγιο Πρόσωπο τοῦ θερινοῦ του Πάσχα: τὴν Παναγία μας.

Συνεορτάζοντας μὲ τὸν Παπαδιαμάντη

Εἶναι, πιστεύω, ἀπαραίτητο νὰ βροῦμε τὴ δυνατότητα νὰ γιορτάσουμε μὲ, ὅσο γίνεται εὐπρεπέστερο καὶ εὐλαβέστερο τρόπο, τὴν Πάνσεπτό Της Κοίμηση. Πέρα ἀπὸ βέβηλες καὶ ἀπέλπιδες καταστάσεις θεμελιωμένοι στὴν πίστη καὶ στὴ παράδοση τῶν Πατέρων μας: αὐτὴ δηλαδὴ τὴ δυναμικὴ πού πάνω της στηρίζεται ἡ περαιτέρω βιοτῆ μας. Γι' αὐτὸ καὶ ἀπαιτεῖται νὰ καταφύγουμε στὴ Μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καὶ γιὰ πνευματικὴ ἀναψυχή, σὲ κείμενα εὐλογημένα τῶν Πατέρων τοῦ Γένους μας, ὅπως εἶναι ὁ κύριος Ἀλέξανδρος τῆς Σκιάθου, ὁ Παπαδιαμάντης. Καταφεύγουμε λοιπὸν στὶς σελίδες τοῦ διηγήματός του, «*Ρεμβασμός τοῦ Δεκαπενταυγούστου*», πού μοσχοβολοῦν Ὁρθόδοξη λειτουργικὴ Παράδοση καὶ ζωὴ καὶ νοερά ἀνηφορίζουμε, παραμονὴ τῆς γιορτῆς, πρὸς τὸ Κάστρο, «*τὴν παλαιὰν τῆς νήσου Σκιάθου πολίχνην*», σωρὸ ἐρειπίων σήμερα, ἡ ὁποία, ὡστόσο, ἀποπνέει μνημῆς ἱστορίας καὶ παράδοσης, γιὰ νὰ ζήσουμε τὸ Ὁρθό-

δοξο πανηγύρι στὶς ἀληθινές του διαστάσεις μὲ τὴν πρέπουσα εὐλάβεια καὶ τὴν εἰρηνικὴ, φιλόθεη σύναξη τῆς ἐνοριακῆς κοινότητας, στὴν Παναγία τὴν Πρέκλα, ἑορτάζοντας τὴν «*ἔνδοξον τῆς Παναγίας μας Κοίμησιν*». Ἔστω καὶ κάτω ἀπὸ τὴν αὐστηρὴ καὶ φιλόπρωτη ματιὰ τοῦ κύριου Φραγκοῦλη Φραγκοῦλα. «*Τὸ πάλαι ἐδῶ*», σημειώνει ὁ Ππδ., «*οἱ χριστιανοί, ὅσοι ἤρχοντο τὰς ἡμέρας αὐτὰς νὰ εὗρωσι, διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ ἱεροῦ ἄσματος ἀναψυχὴν καὶ παραμυθίαν... Τὸν παλαιὸν καιρὸν, πρὸ τοῦ εἰκοσιένα, ὅταν τὸ σήμερον ἔρημον καὶ καταερειπωμένον χωρίον ἑκατοικεῖτο ἀκόμη, ὅλοι οἱ κάτοικοι καὶ τῶν δύο ἐνοριῶν ἤρχοντο εἰς τὸν ναὸν τῆς Πρέκλας, ὅστις*

ἦτο Ἀπλοῦν παρεκκλήσιον, ν' ἀκούσωσι τὰς ψαλλομένας παρακλήσεις, καθ' ὅλον τὸν Δεκαπενταύγουστον».

Ἄν προσέξουμε τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ Σκιαθίτη λογογράφου πού ἀπηχοῦν ἀκούσματα καὶ βιώματά του, τότε θὰ καταλάβουμε, πὼς ἡ Παναγία ἢ Πρέκλα ἔχει συλλέξει ἓνα πλήθος ἀσπασμῶν, ἀλλὰ καὶ δακρύων ἀναμεμιγμένων μὲ τὴν ἀνάλογη πληθὺν αἰτήσεων ὑπὲρ ὑγείας, βοήθειας, διασώσεως, ἀναρρώσεως, ἀποκαταστάσεως, φωτισμοῦ, κατευδόσεως καὶ ἄλλων ἀκόμη εὐχῶν καὶ αἰτήσεων. Φυσικὰ δὲν παραβλέπονται καὶ οἱ εὐχαριστήριες εὐχές, γιὰ κάθε τι πού ἡ Χάρη Της εὐλόγησε καὶ πραγματοποιήθηκε.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς Πρέκλας βρισκόταν «*λίγα μέτρα πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ στὸ Κάστρο, κοντὰ στὴν τουρκικὴ διοίκηση καὶ τὸ τζαμί*». Σύμφωνα δὲ μὲ τὶς ἐκτιμήσεις τοῦ ἀρχιτέκτονα Ἁλ. Δ. Ἀλεξίου, ἡ Παναγία πρέπει νὰ ἦταν κτίσμα τοῦ τέλους τοῦ

16ου ή αρχές του 17ου αι. Πάντως, πρέπει να υπήρξε περικαλλής ναός, άφου και τοιχογραφίες είχε και γενικότερα υπήρξε ένα από τα πλέον σημαντικά μεταβυζαντινά μνημεία της Σκιάθου. Τουλάχιστον, οι εικόνες και ο κοσμήτης του τέμπλου που διασώθηκαν, αυτό μαρτυρούν.

Σ' αυτά τα ερείπια που είναι σιωπηλοί φύλακες μιᾶς ιστορίας και μιᾶς παράδοσης, ερείπια πού, ωστόσο, απομένουν φωτεινό μετέωρο στον σκοτασμό των καιρών μας, νοερά μεταφερόμεθα, με πνευματικό συνοδοιπόρο τον φιλόθεο και φιλακόλουθο Άλ. Παπαδιαμάντη να συνεορτάσουμε.

Ξαναβλέπουμε, λοιπόν, με συγκίνηση τους φιλεόρτους προσκυνητάς και πανηγυριστάς να έρχονται μαζί με τον ιερέα, για να τελέσουν όλοι μαζί το πανηγύρι αυτή τη χρονιάρα μέρα, της Πανέπτου Κοιμήσεως της Θεοτόκου: άνθρωποι νηστεμένοι, ταπεινοί, εύλαβεις και με επίγνωση, ότι ζούν και βιώνουν μιὰ από τις κορυφαίες έκφράσεις και δραστηριότητες της Έλληνορθόδοξης ζωής: το πανηγύρι.

Στο διήγημα αυτό ζοῦμε λοιπόν το πλέον γνήσιο και παραδοσιακό πανηγύρι της έλληνορθοδοξίας, στο όποιο βιώνουμε την αλήθεια της Όρθοδόξου πίστεως, που διαφαίνεται μέσα στην όλη τυπική διαδικασία της ιερᾶς ακολουθίας, της οποίας οι ρίζες έντοπίζονται στην άγιορειτική παράδοση και, που οι Κολλυβάδες ή οι παλαιότεροι αυτών άθωνίτες πατέρες, έφεραν και παγίωσαν στη Σκιάθο. Το Παπαδιαμαντικό κείμενο είναι άλλωστε τόσο σαφές. «Ό Φραγκούλας ήτο τόσοσιν ευδιάθετος εκείνην τήν έσπέραν, ώστε από του “Έλέησόν με ό Θεός”, της αρχής του Άποδείπνου, μέχρι του “Εἶη τό όνομα”, εις τό τέλος της Λειτουργίας – όπου ή παννυχίς διήρκεσεν όκτώ ώρας άνευ διαλείμματος – όλα τά έψαλε και τά άπήγγειλε μόνος του από του δεξιού χοροῦ, μόλις έπιτρέπων εις τόν κύρ Δημητράν, τόν κάτοχον του άριστερου χοροῦ, να λέγη κι αυτός κανένα τροπαραάκι, δια να ξενυστάξη. Έψαλε τό “Θεαρχίω νεύματι” και εις τους όκτώ ήχους μοναχός του, προφάσει ότι ό κύρ Δημητρός δέν εύρισκεν εύκολα τόν ήχον, ήτοι δέν ήδύνατο να μεταβή άβιάστως και άνευ χασμωδίας

από ήχου εις ήχον. Εἰς τό τέλος του Έσπερινου μοναχός του έδιάβασε τό Συναξάρι, και χωρίς να πάρη ανασασμόν, μοναχός του πάλιν ήρχισε τόν Έξάψαλμον. Έψαλλε Καθίσματα, Πολυελαίους, Αναβαθμούς και Προκείμενα, είτα όλον τό “Πεποικιλμένη” έως τό “Συνέστειλε χορός”, και όλον τό “Ανοιξω τό στόμα μου”, έως τό “Δέχου παρ’ ήμῶν”. Εἶτα έψαλεν Αἴνους, Δοξολογίαν, έδιάβασεν “Ωρας και Μετάληψιν, προς χάριν όλων των ήτοιμασμένων δια τήν Θεϊαν Κοινωνίαν, και εις τήν Λειτουργίαν πάλιν όλα. Τυπικά, Μακαρισμούς, Τρισάγιον, τό Χερουβικόν, τό “Αἱ γενεαί αι πάσαι, τό Κοινωνικό” κτλ.».

Ό χαρακτήρας της κάθε πανηγύρεως μέσα στην Όρθόδοξη λειτουργική μας παράδοση είναι διττός. Τιμάται δηλαδή τό Πρόσωπο του άγίου, προς τιμήν του όποιου είναι αφιερωμένο τό έκκλησάκι, συμμετέχει ή μικρή κοινότητα των προσκυνητών-πανηγυριστών, ή όποία είναι και άποτελεί τμήμα της ένοριακής κοινότητας, και μετά τήν πνευματική Τράπεζα, παρατίθεται ή κοινή έορταστική τράπεζα, όπως δηλαδή γίνεται στα Μοναστήρια, μικρογραφία των όποιων είναι οι κάθε τέτοιου είδους έκδηλώσεις.

«Τέλος», σημειώνει ό Παπαδιαμάντης, «μετά τήν Λειτουργίαν, ό παπάς, ό Φραγκούλας και ή οικόγένειά του, και όλίγοι φίλοι, έκάθησαν κι έφαγαν όμοῦ και εύφράνθησαν...».

Τό εύφράνθησαν παρακαλῶ πολύ, να ληφθεῖ στην κυριολεξία του, γιατί ό Παπαδιαμάντης δέν βλέπει «τις έορτές ως άπλές άργίες, αλλά βιώνει τά γεγονότα και τή ζωή της Έκκλησίας ως κέντρο και άξονα των γεγονότων και όλόκληρης της ζωής». Γι' αυτό και έρχομένων αυτών των ήμερών, σκέφτηκα με ταπεινή και φιλάδελφο διάθεση έορτίας προσφορᾶς, να δώσω τήν εύκαιρία στον κουρασμένο και φορτισμένο με πολλές έγνοιες και φροντίδες νεοέλληνα, να καταφύγει υπό τήν παπαδιαμαντικήν ευσκιόφυλλον βασιλικήν δρῦν, ώστε κάτω από τις ζείδωρες φυλλωσιές των εύφρόσυνων και εύλογημένων ρημάτων του να βρεί τήν εύκαιρία για ανασυγκρότηση του όλου του είναι και φυσικά τή δυνατότητα να έορτάσει, να πανηγυρίσει, να χαρεί τόν ιερό και πανάχρονο Δεκαπενταύγουστο.

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος γιὰ τὸν προφήτη Ἡλία

(συνέχεια ἀπὸ σελίδα 14)

Στὸ σημεῖο αὐτὸ φαίνεται ἡ παρρησία τοῦ προφήτη, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν τόλμη νὰ ἐλέγξει τὸν βασιλιά. Ὁ προφήτης στὴν συνέχεια κάλεσε τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βάαλ καὶ τοὺς ζήτησε νὰ κατασκευάσουν ἓνα θυσιαστήριο, νὰ διαλέξουν δύο βόδια καὶ νὰ τοποθετήσουν ξύλα καὶ νὰ μὴν ἀνάψουν φωτιά.

Τὸ ἴδιο θὰ ἔκανε καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας. Στὴν συνέχεια οἱ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ ἔπρεπε νὰ ἐπικαλεστοῦν τὸν θεό τους καὶ ὁ Ἡλίας νὰ ἐπικαλεστεῖ τὸν Γιαχβέ καί, ὅποιοι κατακάψει τὰ θυσιαζόμενα ζῶα μὲ φωτιά, αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεὸς (Γ' Βασ. 18, PG 50, 733). Οἱ ἱερεῖς τοῦ Βάαλ ἀποδέχτηκαν τὸ αἴτημα τοῦ προφήτη καὶ ἄρχισαν νὰ προσεύχοντα στὸν Βάαλ λέγοντας «ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Βάαλ, ἐπάκουσον ἡμῶν» (Γ' Βασ. 18, 26, PG 50, 733).

Καμμία ἀπάντηση δὲν δινόταν στὶς δεήσεις τῶν ἱερέων, ὥστε ὁ Ἡλίας ἄρχισε νὰ τοὺς εἰρωνεύεται ζητώντας νὰ συνεχίσουν τὶς προσευχές τους, γιατί ὁ Βάαλ μπορεῖ καὶ νὰ κοιμόταν (Γ' Βασ. 18, 27, PG 50, 733).

Ἐπειτα ὁ Ἡλίας κατασκεύασε τὸ δικό του θυσιαστήριο, τοποθέτησε ξύλα, ἔχυσε τρεῖς φορές νερὸ στὸ ὄλοκαύτωμα καὶ προσευχήθηκε στὸν Γιαχβέ νὰ τὸν ἀκούσει ὅπως κάποτε ποὺ δὲν ἔβρεξε καὶ νὰ ρίξει φωτιά, ὥστε νὰ κατακαεῖ τὸ ὄλοκαύτωμά του (Γ' Βασ. 18, 36-37, PG 50, 733). Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε ραγδαῖο. Ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κατῆλθε φωτιά, ἡ ὁποία κατέκαψε τὴν θυσία καὶ τοὺς λίθους τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερο εἶναι ὅτι τὸ νερὸ δὲν ἔσβησε τὴν φωτιά. Τὸ θαῦμα ἦταν μεγάλο καὶ ἀπέδειξε ὅτι ὁ ἀληθινὸς Θεὸς εἶναι ὁ Γιαχβέ καὶ ὄχι ὁ Βάαλ (Γ' Βασ. 18, 38-39, PG 50, 733). Τότε ὁ λαὸς πίστεψε στὸν Γιαχβέ.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ Ἰεζάβελ ἀπειλήσε τὸν προφήτη ὅτι θα τὸν φονεύσει, ὁ Ἡλίας ἔφυγε ἀπὸ τὴν Σαμάρεια καὶ ταξίδεψε γιὰ σαράντα ἡμέρες. Στὸ σημεῖο αὐτὸ φάνηκε ἡ ὑπερβολικὴ δειλία του. Δέχτηκε τὶς ἀπειλές τῆς βασιλισσας καὶ

ἔφυγε μακριά. Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι παράδοξο γιὰ τὸν Ἡλία, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε εἶχε σταματήσει τὴν βροχὴ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ χάρις στὴν προσευχή του, εἶχε προστάξει τὸν ἄερα, εἶχε καλέσει τὴν φωτιά, εἶχε νικήσει τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βάαλ, εἶχε ἐκστομίσει μπροστὰ στὸν βασιλιά Ἀχαάβ τὴν φράση «οὐ διαστρέφω τὸν Ἰσραήλ, ὅτι ἄλλ' ἢ σὺ καὶ οἶκος τοῦ πατρός σου» (Γ' Βασ. 18, 18, PG 50, 734) καὶ ὁ ὁποῖος εἶχε πεί στὸν ἴδιο βασιλιά ὅτι «ζῆ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ Θεὸς Ἰσραήλ, ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος καὶ ὑετός, ὅτι εἰ μὴ διὰ στόματος λόγου μου» (Γ' Βασ. 17, 1, PG 50, 734). Οἱ δύο μεγάλες ἀκροπόλεις τῆς πίστεως, δηλαδή ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας ἔδειξαν δειλία μπροστὰ σέ γυναῖκες. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἀρνήθηκε τὸν Χριστὸ μπροστὰ σέ μία ὑπηρέτρια (Ἰω. 18, 17) καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας φοβήθηκε τὴν Ἰεζάβελ. Συνεπῶς καὶ οἱ δύο ἅγιοι ὑπέπεσαν στὸ ἴδιο ἀμάρτημα τῆς δειλίας. Ὁ προφήτης δὲν ἔδειξε τὴν διαγωγὴ, τὴν ὁποία εἶχε παρουσιάσει, ὅταν δὲν προσευχόταν, γιὰ νὰ βρέξει. Διότι τότε ὁ Θεὸς εἶχε τὴν δυνατότητα ὡς Παντοδύναμος νὰ βρέξει ἀκόμα καὶ χωρὶς τὴν συνδρομὴ τῆς προσευχῆς τοῦ Ἡλία, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔπραξε, ὥστε νὰ ἀποδειχτεῖ ὅτι, ὅπως ἔγινε αὐτὸς αἰτία τῆς συμφορᾶς λόγω τῆς ξηρασίας, ἔτσι νὰ γίνε καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ καλοῦ, ἐπειδὴ χάρις στὶς προσευχές του θὰ ἔβρεχε (M.P.G. 50, 754). Συνεπῶς, ὁ Ἡλίας ἔπραξε ἔργο ἀσπλαχνίας, ἐνῶ ὁ Θεὸς ἀποκατέστησε τὴν συμφορὰ, διότι εἶναι Δημιουργὸς τῶν πάντων. Ὁ Θεὸς ἔβλεπε τὰ κλάματα τῶν μητέρων, ἔβλεπε τοὺς στεναγμοὺς τῶν παιδιῶν, ἔβλεπε νὰ καταστρέφεται ἡ γῆ, ἡ ὁποία εἶναι δημιούργημα Του, ἀλλὰ δὲν ἠθέλε νὰ λυπήσει τὸν προφήτη. Καί, ὅπως αὐτὸς ἀπέβη αἷτιος κακοῦ, ἔτσι ἔπρεπε νὰ ἀποβεῖ καὶ αἷτιος καλοῦ. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀκόμα καὶ ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνύεται κατώτερη ἀπὸ τὴν εὐνοια πρὸς τὸν προφήτη.

Μὲ ὅλα τὰ παραπάνω ὁ ἱερός Χρυσόστομος τονίζει ὅτι ἡ ἀμαρτία τῆς δειλίας τοῦ Ἡλία ἔγινε κατὰ παραχώρηση Θεοῦ, γιὰ νὰ μὴν κυριεύσει τὸν προφήτη ὁ ἐγωῖσμός τῆς ἀναμαρτησίας. Ἡ ὅλη ἀναφορὰ τοῦ ἱεροῦ πατρὸς κλείνει μὲ δολογία πρὸς τὸν Τριαδικὸ Θεό.

Οι Συνάξεις των Ἐξομολόγων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κατὰ τὸ ἔτος 2002-2003

Τοῦ Πρωτοπρ. Ἐλευθερίου Χαβάτζα

Μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Μακαριωτάτου κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ συνεχίστηκαν καὶ κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔτος 2002-2003 οἱ συνάξεις τῶν ἔξομολόγων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Πραγματοποιήθηκαν τὸ Νοέμβριο τοῦ 2002 ἡ πρώτη σειρά καὶ τὴν περίοδο τοῦ Τριωδίου 2003 ἡ δεύτερη σειρά τῶν συνάξεων.

Ἡ κάθε σειρά περιέλαβε τρεῖς ομάδες, στὶς ὁποῖες μοιράστηκαν οἱ Ἐξομολόγοι τῶν 13 περιφερειῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἡ διανομὴ τῶν πατέρων σὲ τρεῖς ομάδες, ὅπως καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα χρόνια, γίνεται γιὰ νὰ εἶναι λιγότεροι σὲ κάθε ομάδα καὶ περισσότερο ἀποδοτικές οἱ ἐργασίες.

Εἰσηγητὲς ἦσαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελέτιος τὸ Νοέμβριο 2002 καὶ Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος τὸ Φεβρουάριο-Μάρτιο 2003. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς δύο Σεβασμιωτάτους εἰσηγήθηκε τὸ θέμα του τρεῖς φορές, δηλαδή μία φορά στὴν κάθε ομάδα τῶν Ἐξομολόγων.

Ἐκτιμοῦμε τὴν προσφορὰ τῶν Σεβασμιωτάτων, ἰδιαίτερως ἂν ἀναλογισθοῦμε τὸ φόρτο τῶν καθηκόντων τους, καθὼς καὶ τὸ ἀπομακρυσμένο τῆς ἔδρας τους ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Οἱ πολλές μας εὐχαριστίες μαζί μὲ τὸ σεβασμὸ μας διατυπώνονται καὶ μὲ αὐτὸ τὸ κείμενο.

Τόσο οἱ εἰσηγήσεις ὅσο καὶ οἱ συζητήσεις πού ἀκολούθησαν ὑπῆρξαν ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρουσες, οἱ δὲ ἔξομολόγοι πού συμμετεῖχαν ἐξέφρασαν τὴν ἱκανοποίησή τους καὶ ἐπιθυμοῦν νέες ἀνάλογες εὐκαιρίες. Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ μαρτυρεῖ τὴν ὑπευθυνότητα τῶν ἔξομολόγων, πού θέλουν νὰ ἐξοπλίζονται γιὰ τὴν τέλεση τοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου καὶ μὲ τὶς εἰσηγήσεις, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἀδελφικὴ ἀνταλλαγὴ ἐμπειριῶν. Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ ἀποτελεῖ καὶ δυνατὸ κίνητρο γιὰ τὴ συνέχιση τῆς προσπάθειας.

Οἱ Εἰσηγήσεις

α. Ἡ Εἰσήγηση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελετίου μὲ θέμα: «*Ἡ ἔξομολόγηση καὶ ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου – διακονία τῆς Καταλλαγῆς*», κινήθηκε στὸ τρίπτυχο: Ἀμαρτία - Ἀποκατάσταση - Μεθόδευση τῆς Καταλλαγῆς.

- Στὸ πρῶτο μέρος ὁ Σεβασμιώτατος εἰσηγητὴς ἀνέλυσε ἀρχικὰ τὴν ἔννοια καὶ τὴ φύση τῆς ἀμαρτίας. Ἡ ἀμαρτία, εἶπε, δὲν εἶναι ἀπλή συναισθηματικὴ ἢ ψυχολογικὴ κατάσταση, ἀλλὰ ὄντολογικὴ διαστροφή, εἶναι ἄρνηση τῆς ζωῆς καὶ ἔχθρα πρὸς τὸ Θεό.

- Στὸ δεύτερο μέρος ἀναφέρθηκε στὴν ἀποκατάσταση τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀποκατάσταση πρέπει νὰ εἶναι καὶ εἶναι τὸ ἴδιο ὄντολογικὴ, εἶναι δὲ ἔργο τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἤλθε, ἀποκατέστησε καὶ συμφιλίωσε τὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ Θεό. Ὁ ἴδιος ἔγινε ὁ αἷτιος τῆς καταλλαγῆς. Τὴ διακονία αὐτοῦ τοῦ ἔργου τῆς συμφιλίωσης τὴν ἀνέθεσε διὰ τῶν Ἀποστόλων στοὺς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, σὲ μᾶς πού δεχθήκαμε τὴν τιμὴ καὶ τὴν εὐθύνη νὰ εἴμαστε οἱ διάκονοι τῆς Καταλλαγῆς.

- Στὸ τρίτο μέρος, τὸ καὶ ἀναλυτικότερο, ἀναφέρθηκε στὴ μεθόδευση τῆς Καταλλαγῆς. Ἔργο μας εἶναι, εἶπε, ἡ συμφιλίωση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ Θεό καὶ ὄχι κάποια κοινωνικὴ ἢ ψυχολογικὴ στήριξη. Ἐτόνισε τὸ τοῦ Μ. Βασιλείου «*ἀκριβεῦσθα ὀφείλομεν*» μὲ τὴν ἔννοια τῆς σοβαρότητας καὶ εὐθύνης, μὲ τὴν ὁποία ἀμβλύνει τὴν αἴσθηση τῆς ἀμαρτίας, οὔτε μὲ πάθος καὶ αὐστηρότητα, πού ὀδηγεῖ σὲ ἀτέλειωτα καὶ δυσβάστακτα ἐπιτίμια. Τὸ ἔργο μας θέλει πολλὴ ἀγάπη, γιὰ νὰ κινήσουμε τὴν προαίρεση τοῦ ἔξομολογουμένου. Εἶναι τὸ ἔργο τῆς οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ.

Στὸ τέλος ἀναφέρθηκε σὲ «*εὐαίσθητα σημεῖα*» τῆς Ἐξομολόγησης: στὴ συμπόρευση

έσωτερικῶν βιωμάτων καὶ ἐξωτερικῆς συμπεριφορᾶς, στὸν ἁγιασμό τοῦ ὄλου ἀνθρώπου, σώματος καὶ ψυχῆς, στὴ λατρεία μὲ τὴν ὁποία τροφοδοτεῖται ἡ πνευματικὴ ζωὴ τοῦ πιστοῦ, στὴ συγκεκριμένη καὶ θερμὴ πίστη στὸ Σωτῆρα Χριστό.

Ὁ Σεβασμιώτατος διήνησε τὸ λόγο του μὲ σχετικὰ πατερικὰ κείμενα, ἀλλὰ καὶ μὲ γλαφυρὰ παραδείγματα, ποὺ κρατοῦσαν ζωηρὸ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν πατέρων.

Ἀκολούθησαν σημαντικὰ ἐρωτήματα καὶ συζητήσεις καὶ στὶς τρεῖς ὁμάδες.

Συμπέρασμα τοῦ Σεβασμιώτατου ἦταν ὅτι ἡ Διακονία τῆς Καταλλαγῆς εἶναι ἡ μεγαλύτερη εὐεργεσία τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο. Ἐπισημαίνοντας τὴν κανονικὴ εὐχέρεια τοῦ ἐξομολόγου καὶ τὴν εὐθύνη του ἀπέναντι στὸν κάθε πιστὸ κατέληξε μὲ τὸ τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου: «Μὴ γίνου ἀκριβοδίκαιος, ὑπέρβαινε ἀγαθότητι».

β. Ἡ Εἰσηγήση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέου εἶχε θέμα: «Τὸ μυστήριό τῆς μετανοίας ὡς θεραπευτικὴ πράξις τῆς ἐκκλησίας».

Ἡ παρουσίαση ἀναπτύχθηκε σὲ πέντε παραγράφους.

• Στὴν πρώτη ὁ Σεβασμιώτατος εἰσηγητῆς περιέγραψε τὴν κατάστασι τοῦ μεταπτωτικοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ἔχασε τὴν ἐπαφή του μὲ τὸ Θεὸ

μὲ κυριότερη συνέπειά τὸ θάνατο. Ὁ θάνατος ἔγινε ἓνας συνεχῆς πειρασμὸς καὶ πηγὴ ἀνωμαλίας. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ τὴ θυσία Του καὶ τὴν ἀνάστασή Του νίκησε τὸ θάνατο καὶ μὲ τὴν προσφορὰ τῆς Θείας Εὐχαριστίας μᾶς δίνει τὴ δυνατότητα ὄχι μόνο τῆς ἐπαναφορᾶς ἀπὸ τὸ «παρὰ φύσιν» ποὺ εἶναι ἡ ἁμαρτία, στὸ «κατὰ φύσιν» ποὺ εἶναι ἡ κατάστασι τοῦ προπτωτικοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἀκόμη περισσότερο τὴ δυνατότητα ὑπέρβασις στὸ «ὑπὲρ φύσιν» στὴ ζωὴ τοῦ Θεοῦ.

• Στὴ δευτέρη παράγραφο ἀναφέρθηκε στὴ Μετάνοια, σκοπὸς τῆς ὁποίας εἶναι ἡ κάθαρσι, ὁ φωτισμὸς καὶ ἡ θέωσι. Ἡ ὄντολογικὴ καὶ ὄχι ψυχολογικὴ ἢ ἡ οἰκολογικὴ φθορὰ τοῦ ἀνθρώπου θεραπεύεται μὲ τὴ Μετάνοια, ποὺ διανύει συγκεκριμένα στάδια κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον (πρόσκλαυσι - ἀκρόασι - ὑπόπτωσι - σύστασι), γιὰ νὰ φθάσει στὴν Κοινωνία.

Στὸ στόχο αὐτὸ ἀποβλέπουν οἱ κανόνες μὲ τὰ επιτίμια, τὰ ὁποία ἐπομένως δὲν εἶναι ποινές, ἀλλὰ φάρμακα θεραπευτικά, καὶ ἄρα πρέπει νὰ εἶναι τὰ κατάλληλα σὲ κάθε περίπτωσι, εἴτε ἐπιεικέστερα, εἴτε αὐστηρότερα.

• Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ θεραπευτήριό ποὺ ἀσκεῖ τὴν θεραπευτικὴ ἀγωγή, ἡ ὁποία εἶναι μιὰ ἀτέλειωτη πορεία πρὸς τὴν τελείωσι. Ἡ Ἐκκλησία παίρνει τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὴ μεταπτωτικὴ του διαστροφὴ καὶ τὸν ὀδηγεῖ στὴν ἀποκατά-

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Συχνότητες Αναμετάδοσης

• Ι.Μ. Αργολιδος	105,2 FM
• Ι.Μ. Αλεξανδρουπόλεως	91,5 FM
• Ι.Μ. Άρτας	106,8 FM
• Αρχιεπισκοπή Κρήτης	99,7 FM
• Ι.Μ. Γουμένισης	88,8 FM
• Ι.Μ. Γρεβενών	89,6 FM
• Ι.Μ. Δημητριάδος	104 FM
• Ι.Μ. Διδυμοτειχίου	90,8 & 92,8 FM
• Ι.Μ. Δράμας	93,8 FM
• Ι.Μ. Ήλειας	107,9 FM
• Ι.Μ. Θήρας	89,9 FM
• Ι.Μ. Λευκάδας	107,8 FM
• Ι.Μ. Καθαβρύτων	92,1 FM
• Ι.Μ. Καθαμαριάς	90,6 FM
• Ι.Μ. Κασσανδρείας	93,7 FM
• Ι.Μ. Καστορίας	94,2 FM
• Ι.Μ. Κερκύρας	91,1 FM
• Ι.Μ. Κεφαλληνίας	106,3 FM
• Ι.Μ. Κυδωνίας (Χανιά)	95,5 FM
• Ι.Μ. Λαγκαδά	106,8 FM
• Ι.Μ. Λαρίσης	96,3 FM
• Ι.Μ. Λευκάδας	107,8 FM
• Ι.Μ. Λήμνου	93,9 FM
• Ι.Μ. Μαντινείας (Τρίπολη)	94,0 FM
	98,2 & 96,0 FM
• Ι.Μ. Μαρωνείας (Κομοτηνή)	95,8 FM
• Ι.Μ. Μεσσηνίας	89,6 FM
• Ι.Μ. Μονεμβασίας	89,1 & 88,8 FM
• Ι.Μ. Μυτιλήνης	89,4 & 105,4 FM
• Ι.Μ. Ν. Κρήνης (Θεσ/νίκη)	88,8 FM
• Ι.Μ. Ξάνθης	93,8 FM
• Ι.Μ. Παραμυθίας	105,1 & 105,9 FM
• Ι.Μ. Παροναξίας	98,5 FM
• Ι.Μ. Πέτρας (Κρήτη)	90,0 FM
• Ι.Μ. Ρόδου	104,5 & 104,6 FM
• Ι.Μ. Σάμου	95,0 FM
• Ι.Μ. Σερρών	102,2 FM
• Ι.Μ. Σιατίτσας	103 FM
• Ι.Μ. Σιδηροκάστρου	92,5 FM
• Ι.Μ. Σύρου και Τήνου	106,2 FM
• Ι.Μ. Φθιώτιδος	89,4 FM
• Ι.Μ. Φλωρίνης	98,3 & 98,8 FM
• Ι.Μ. Χίου	93,1 FM
• Θεσσαλονίκη	90,6 FM

σταση της σχέσης του με το Θεό, που είναι ή θεραπεία. Πρόκειται δηλ. για μια πορεία από τη φιλαντία στην αγάπη του Θεού και κατά συνέπεια και του ανθρώπου.

Ειδικότερα σκοπεύεται, είπε ο εισηγητής, ή θεραπεία και των τριών δυνάμεων της ψυχής (λογιστικού - επιθυμητικού - θυμικού), όπως διδάσκουν οι Πατέρες της Εκκλησίας Ιωάννης ο Δαμασκηνός, Μάξιμος ο Όμολογητής και Γρηγόριος ο Παλαμάς.

• Στην τέταρτη παράγραφο ο λόγος του πέρασε στον Πνευματικό. Ο Πνευματικός είναι ο έντεταλμένος της Εκκλησίας και του Έπισκόπου να εφαρμόσει τη «θεραπευτική» αγωγή, να υπηρετήσει στην ένωση του ανθρώπου με το Θεό. Παρουσίασε απόσπασμα από τις «Περιπέτειες ενός Προσκυνητού» και επέμεινε με έμφαση ότι το έργο του Έξομολόγου δεν είναι ή ψυχολογική καθυσύχαση της συνείδησης, ούτε κάποια ήθικολογική επίδιωξη, αλλά ή θεραπεία των τριών δυνάμεων της ψυχής και ο εκκλησιαστικός και έσχατολογικός προσανατολισμός του ανθρώπου.

Ακολούθησαν συζητήσεις και στις τρεις ομάδες με πολλά ενδιαφέρονται ερωτήματα. Ένα κύριο σημείο, στο οποίο επέμειναν οι πατέρες-έξομολόγοι, ήταν το ερώτημα:

Ποιά είναι ή συμβολή των ψυχιάτρων και ψυχολόγων στη θεραπεία της ψυχής. Ο Σεβασμιώτατος χωρίς να υπερτιμήσει, αλλά και χωρίς να υποτιμήσει καμία ανθρώπινη συμβολή, είπε ότι στις ανθρωποκεντρικές επιστήμες ή έννοια της ψυχής είναι άλλη από εκείνη που έννοούμε στον αποκαλυπτικό λόγο του Θεού. Οι επιστήμονες έχουν τις δικές τους επιδιιώξεις. Έμεις στο έργο της θεραπείας του ψυχοσωματικού ανθρώπου μπορούμε να δεχτούμε όποια βοήθεια μπορεί να συντελέσει, χωρίς να μάς διαφεύγει ότι έργο της Εκκλησίας είναι ή θεραπεία της άθνατης ψυχής, μια θεραπεία που βρίσκεται στην ένωση με το Θεό. Και κατέληξε:

«Είναι αναγκαία ή θεωρητική μας ενημέρωση ότι ή Έξομολόγηση είναι ή κατά Θεόν θεραπευτική πράξη της Εκκλησίας. Μια τέτοια θεωρητική συγκρότηση θα μάς οδηγεί και στην πρέπουσα αγωγή κατά την τέλεση του μυστηρίου της Έξομολογησης».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Του Κωνσταντίνου Χολέβα

Ἡ νηστεία ὁδηγεῖ σέ ψυχοσωματικὴ ὑγεία

Ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ τηροῦμε τὶς νηστείες τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ νὰ ἔχουμε καλύτερη πνευματικὴ προετοιμασία καὶ γιὰ νὰ μετέχουμε σωστὰ στὴν μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως καὶ Λατρείας. Ὑπάρχει, ὅμως, καὶ ἡ ἰατρικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ πτυχή τοῦ θέματος ποὺ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ νηστεία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας προσφέρει ψυχοσωματικὴ ὑγεία καὶ ἐξασφαλίζει προστασία ἀπὸ τὰ καρδιαγγειακὰ προβλήματα καὶ τὴν κατάθλιψη. Τὰ πορίσματα αὐτὰ περιέχονται σὲ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης, ἡ ὁποία μάλιστα δημοσιεύθηκε καὶ στὸ διεθνοῦς κύριον ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ BMC PUBLIC HEALTH. Ἡ μελέτη τῆς Κλινικῆς Προληπτικῆς Ἰατρικῆς καὶ Διατροφῆς τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης ἔδειξε ὅτι ὅσοι τηροῦν τὶς νηστείες τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας παρουσιάζουν μειωμένα ἐπίπεδα λιποπρωτεϊνῶν στὸ αἷμα καὶ χαμηλότερα ἐπίπεδα παχυσαρκίας, ἐνῶ ἀποκοτῶν ὑποσυνειδήτως καλὲς διατροφικὲς συνήθειες. Ἐξ ἄλλου, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ἡ ἐφημερίδα «Ἡ Χώρα» στὸ φύλλο τῆς 17/6/2003, ὁ καθηγητὴς τοῦ ΤΕΙ Ἡρακλείου κ. Ἰωάννης Χλειουνάκης πραγματοποίησε μίᾶ ἄλλη μελέτη σχετικὴ μὲ τὴν ἐπίδραση τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στὸν τρόπο ζωῆς τῶν Ἑλλήνων. Ἡ μελέτη κατέληξε στὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ συνειδητοὶ Χριστιανοὶ ποὺ τηροῦν τὶς παραδόσεις καὶ τὸ τυπικὸ τῆς Ἐκκλησίας υἱοθετοῦν περισσότερο ὑγιὴ πρότυπα διαβιώσεως καὶ ἔχουν περισσότερη πνευματικὴ καὶ σωματικὴ ὑγεία συγκριτικὰ πρὸς τοὺς συναρθρώπους τους.

Δημοψήφισμα γιὰ τὴν Χριστιανικὴ Ἑυρώπη

Ἰδιαίτερη αἰσθησιὴ προκάλεσε ἡ πρόταση

τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου περὶ διεξαγωγῆς δημοψηφίσματος γιὰ τὴ νέα Συνταγματικὴ Συνθήκη τῆς Ἑυρωπαϊκῆς Ἐνώσεως. Μιλώντας στὸν Ἄρειο Πάγο κατὰ τὸν πανηγυρικὸ ἑορτασμὸ τῆς μνήμης τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὁ Μακαριώτατος τόνισε ὅτι «ὁ πρῶτος καταστατικὸς χάρτης τῆς Ε.Ε. πρέπει νὰ ἔχει τὴν σφραγίδα τῆς ἀλήθειας, τῆς λαϊκῆς ἐγκρίσεως καὶ ἀποδοχῆς». Ἐξέφρασε ἐπίσης τὴν ἐλπίδα νὰ ἀξιολογηθεῖ ἐγκαίρως τὸ αἴτημα ἀπὸ τὶς πολιτικὲς ἡγεσίες τῶν χωρῶν τῆς Ἑυρώπης «ὡς μίᾶ προσφορὰ στὴν ἄμεση Δημοκρατία ποὺ πρὶν ἀπὸ 2.500 χρόνια γεννήθηκε σ' αὐτὸν τὸν τόπο». Ἰδιαίτερος ἐπικριτικὸς ὑπῆρξε ὁ Μακαριώτατος ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς μὴ ἀναφορᾶς τῶν χριστιανικῶν καταβολῶν τῆς Ἑυρώπης. Σχολιάζοντας τὸ θέμα αὐτὸ σὲ τηλεοπτικὴ συνέντευξή του στὸν σταθμὸ ΑΛΦΑ, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἐπεσήμανε ὅτι μόνον οἱ Κυβερνήσεις τῆς Ἰταλίας, τῆς Ἰσπανίας, τῆς Πορτογαλίας καὶ τῆς Πολωνίας ἔθεσαν θέμα γραπτῆς ἀναφορᾶς τῶν χριστιανικῶν καταβολῶν τῆς Ἑυρώπης. «Ἡ Ἑλλάδα ἀπουσίασε. Δὲν ξέρω γιὰ ποιὸ λόγο», σχολίασε ὁ Μακαριώτατος. Εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ τονισθεῖ ὅτι καὶ ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος ὁ Β' ζητεῖ ἐπισημῶς καὶ ἐπιμόνως νὰ ἀναγνωρισθεῖ γραπτῶς ἡ χριστιανικὴ κληρονομία τῆς Ἑυρώπης στὸ κείμενο τῆς Συντακτικῆς Συνθήκης.

«Ἀριστεῖον Πρεσβυτέρας Ἀναστασίας
Γ. Νιάρχου-Μωραγιάννη»

Μὲ ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Π. Εὐθυμίου ἐγκρίθηκε ἡ πρόταση τῆς Οἰκογενείας τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Κ. Νιάρχου, ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἀγίων Θεοδώρων τοῦ Δήμου

Ἄρφαρων, Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, γιὰ τὴν διεξαγωγὴν ἐτησίου Φιλολογικοῦ Διαγωνισμοῦ Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἄριστεῖον Πρεσβυτέρας Ἀναστασίας Γ. Νιάρχου-Μωραγιάννη» (Ἐπαθλον ἐξ 2.500 Εὐρώ).

Ὁ ἐν λόγῳ διαγωνισμὸς πραγματοποιήθηκε μεταξὺ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ Λυκείου Ἄρφαρων, ὅπου ἐσπούδασαν τὰ παιδιά τῆς ἀειμνήστου Πρεσβυτέρας Ἀναστασίας († 16.1.2001), τρία ἀγόρια (Καθηγητὲς Πανεπιστημίου) καὶ τρία κορίτσια (Καθηγήτριες καὶ Διδασκάλισσα) καὶ ἡ ἀπονομὴ τῶν ἐπάθλων ἔλαβε χώραν τὴν 11ην Μαΐου στὸ πλαίσιο τοῦ συγκληθέντος Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου Φιλοσοφίας τοῦ Πολιτισμοῦ στὸ Ἐνοριακὸ Πνευματικὸ Κέντρο Ἄρφαρων, μὲ τὴ συμμετοχὴ 100 φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Τόσον οἱ ὀμιλητὲς τοῦ Συνεδρίου, Καθηγητὲς Πανεπιστημίων, ὅσον καὶ οἱ παριστάμενοι κ.κ. Σύεδροι, καθὼς καὶ ἐκπρόσωποι τῶν φοιτητῶν, ἐξῆραν τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ θεσπέσιον ἔργον τῆς ἀειμνήστου Πρεσβυτέρας Ἀναστασίας, τόσον πρὸς τὴν πολύτεκνη οἰκογένειάν της ὅσον καὶ πρὸς τὴν κοινωνία καὶ τὴν πατρίδα γενικώτερα. Πράγματι, ἡ προσωπικότητα τῆς Πρεσβυτέρας Ἀναστασίας ἀποτελεῖ ἐξαιρετο παράδειγμα πρὸς μίμηση, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ μας, πού ἡ ἀποστολὴ τῆς Πρεσβυτέρας ὡς συζύγου καὶ συνεργάτου τοῦ Ἱερέως, εἶναι πολὺ δύσκολη.

Οἱ πλάνες τῶν νεοειδωλολατρῶν

Ὁ νεοπαγανισμὸς, δηλαδή ἡ στροφὴ ὀρισμένων συμπατριωτῶν μας στὴν ἀναβίωση τῶν ἀρχαίων εἰδώλων, ἀποτελεῖ ἓνα φαινόμενο τῆς ἐποχῆς μας πού χρῆζει προσοχῆς καὶ μελέτης. Ὡς Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ περιβάλλουμε μὲ ἀγάπη κάθε συνάνθρωπο, ἄρα καὶ τοὺς νεοπαγανιστὲς-νεοειδωλολάτρες, καταπολεμοῦμε, ὅμως, μὲ ἐπιχειρήματα τὶς πλάνες τους. Στὸ πλαίσιο αὐτὸ παραθέτουμε ὀρισμένα χρήσιμα συμπεράσματα ἀπὸ τὸ Συνέδριο τῆς Ἐταιρίας

Ὀρθοδόξων Σπουδῶν, τὸ ὅποιο πραγματοποιήθηκε στὴν Θεσσαλονίκη ἀπὸ 25 ἕως 27 Μαΐου τ.ἔ.

- *Ἡ ἀπόρριψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐμφανίζει τὸν νεοπαγανισμὸ ὡς ἀντίπαλο τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Οὐσιαστικὰ ὅμως εἶναι σύμμαχος του, διότι κοινὸ γνώρισμα ἀμφοτέρων εἶναι ἡ ἀπόρριψη τοῦ Χριστιανισμοῦ. Δὲν στρέφονται ἐμφανῶς ἐναντίον τῆς Καινῆς Διαθήκης, γιὰ νὰ ἀποκρύψουν τὶς πραγματικὲς τοὺς διαθέσεις καὶ νὰ ἀποφύγουν τὴν ἄμεση ἀντίδραση τῶν Χριστιανῶν. Οἱ δύο ὅμως Διαθήκες, Παλαιὰ καὶ Καινὴ, εἶναι ἀλληλένδετες καὶ ἀποτελοῦν ἀδιαίρετη ἐνότητα. Εἶναι θεόπνευστα στὸ σύνολό τους κείμενα πού διακονοῦν ὡς δύο θεραπειίδες τὸ ἓνα σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, σὲ διαφορετικὲς ἐποχές καὶ διαφορετικὰ ἐπίπεδα. Ἡ Καινὴ χωρὶς τὴν Παλαιὰ εἶναι μετέωρη, ἐνῶ ἡ Παλαιὰ χωρὶς τὴν Καινὴ μένει ἀνερμήνευτη καὶ ἀνεκπλήρωτη, ἓνα ἀπλὸ βιβλίον τῆς ἱστορίας τῶν Ἑβραίων. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἐχρησιμοποίησε καὶ προέβαλε τὴν Π. Διαθήκη ὡς προετοιμασία τοῦ ἰδικοῦ Του ἔργου. Τὸ ἴδιο ἔπραξαν καὶ οἱ Ἀπόστολοι, ὅπως καὶ ἡ Ἐκκλησία κατόπιν στὴ θεολογία καὶ στὴ λατρεία, ἀλλὰ καὶ ἡ χριστιανικὴ παιδεία στὸ Βυζάντιο καὶ μετὰ τὸ Βυζάντιο.*
- *Ἡ εἰδωλολατρία δὲν εἶναι οὔτε τὸ μοναδικὸ οὔτε τὸ καλύτερο στοιχεῖο τῆς ἀρχαιοελληνικῆς παιδείας. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καλλιεργοῦν καὶ συνεχίζουν σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τὴν ἑλληνικὴ παιδεία, ἱστοριογραφία, ποίηση, τέχνη, ἀποκαθαίρουτάς τὴν μόνον ἀπὸ τὴν ἀσέβεια καὶ ἀνηθικότητα τῶν εἰδώλων. Ὁ ἀληθινὸς Ἕλληνας δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι εἰδωλολάτρης, ὅπως στὴν οὐσία δὲν ἦσαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες σοφοί. Οἱ μόνον πού μποροῦν νὰ διεκδικοῦν ἐπάξια τὸ ἀρχαιοελληνικὸ παρελθὸν εἶναι οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἐβλαψε τὸν Ἕλλητισμό· τὸν διέσωσε ἀπὸ τὴν παρακμὴ καὶ τοῦ ἔδωσε νέα πνευματικὴ δύναμη γιὰ νὰ συνεχίσει τὴν πορεία του· ὁ ἐχριστιανισμὸς τῶν λαῶν ἐσήμαινε σὲ μεγάλο βαθμὸ καὶ ἐξελληνισμὸ τους.*

Ἡ Ὁρθοδοξία στὴ Ρουμανία

Ἐπίκαιρες ἐπισημάνσεις ἀπὸ τὴν πρόσφατη ἐπίσημη ἐπίσκεψη τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χριστοδούλου στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας

Τοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου

Εἶναι ἐντυπωσιακὴ ἡ σχέση τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῆς χώρας μὲ τὴ Διοικοῦσα Ἐκκλησία καὶ τὴν Ἱερά Σύνοδο. Πρόκειται γιὰ σχέση ὀργανικὴ, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία, ἂν καὶ οἱ ὑποψήφιοι πρὸς εἰσαγωγή διαγωνίζονται μὲ τὰ κριτήρια καὶ ὄλων τῶν ἄλλων στὶς ἐξετάσεις, οὐδεὶς εἰσάγεται στὶς Θεολογικὲς Σχολές χωρὶς τὴ γραπτὴ εὐλογία τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου του. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ οὐδεὶς Καθηγητὴς διορίζεται στὶς Σχολές χωρὶς τὴν ἀνάλογη εὐλογία, ἐνῶ τὸ πρόγραμμα τῶν σπουδῶν καὶ τῶν μαθημάτων ἐγκρίνεται ἀπὸ εἰδική, ἐπὶ τῆς Θεολογικῆς Ἐκπαίδευσως, Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ. Οὐσιαστικὰ δηλ. πρόκειται γιὰ Σχολές τῆς Ἐκκλησίας ἐνταγμένες στὸ Κρατικὸ Ἐκπαιδευτικὸ σύστημα.

β' Λειτουργοῦν στὶς κατὰ τόπους Ἱερές Μητροπόλεις Ἐκκλησιαστικὲς Σχολές – Σεμινάρια ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴ εὐθύνη καὶ ἐποπτεία τῆς Ἐκκλησίας. Πρόκειται γιὰ Σχολές πού ἐξαρτῶνται οικονομικὰ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, γι' αὐτὸ καὶ μποροῦν καὶ λειτουργοῦν ὡς οἱ παραγωγικὲς τῆς Σχολές, μὲ σκοπὸ νὰ προετοιμάσουν τὰ μελλοντικὰ τῆς στελέχη. Ὁ κοινοβιακὸς

καὶ λειτουργικὸς τρόπος ζωῆς, τὸ αὐστηρὸ πρόγραμμα, ἡ ἀπεξάρτηση ἀπὸ τὸ κοσμικὸ πνεῦμα, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ ἀπολύτως ἐλεγχόμενον ἐκπαιδευτικὸ προσωπικὸ, καθιστοῦν τὶς Σχολές αὐτὲς πολύτιμη παρακαταθήκη καὶ ἐγγύηση μελλοντικῆς Ἐκκλησιαστικῆς συνέχειας.

γ' Μετὰ τὴ πτώση τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος, εἶναι θαυμαστὴ ἡ ἀναγνώριση ἀπὸ τὴν Πολιτεία τοῦ κομβικοῦ ρόλου τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ἀναγέννηση τῆς Ρουμανίας καὶ τοῦ λαοῦ τῆς. Αὐτὴ ἡ ἀναγνώριση δὲν μένει μόνο στὰ λόγια, ὅπως ἀκούστηκαν ἀπὸ τὰ χεῖλη τόσο τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ὅσο καὶ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἀλλὰ γίνεται καὶ πράξη μὲ τὴν στα-

διακὴ ἐπιστροφή τῶν ληστρικῶς καταπατηθέντων περιουσιακῶν στοιχείων τῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὴν παραχώρηση σ' αὐτὴ μεγάλων κτιριακῶν συγκροτημάτων γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς καὶ τὴν εὐθετότερη πραγμάτωση τοῦ ἔργου τῆς καὶ μὲ τὴν πρόσκληση τῆς Πολιτείας γιὰ συμ-πόρευση τῆς Ἐκκλησίας στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐνταξὴ τῆς χώρας στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσὴ. Φαίνεται, ὅμως καὶ ἀπὸ τὴ στενὴ

συνεργασία πρὸς τὸ σκοπὸ τῆς ἀνέγερσης νέου, περιλαμβανομένου Καθεδρικοῦ Ναοῦ στὸ Βουκουρέστι.

δ' Πολὺ σημαντικό καὶ ἐνδιαφέρον στοιχεῖο εἶναι ἡ παρουσία νεωτάτων Ἐπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας καὶ κυρίως περίξ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου. Αὐτὸ δεικνύει μεγάλη ἐμπιστοσύνη στὸ δυναμισμό καὶ τὸ νέο πνεῦμα ποὺ κουβαλοῦν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ποὺ θὰ συμβάλει στὴν ἔξοδο τῆς χώρας πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὶς νέες ἐξελίξεις. Ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος δὲ διαστάζουν νὰ ἐμπιστευθοῦν τοὺς νέους, νὰ τοὺς ἀναθέσουν Ἀρχιερατικά ὑψηλὰ καθήκοντα μέσα στὴν Ἐκκλησία, δίδοντας τοὺς ἔτσι τὴν εὐκαιρία ν' ἀναπτύξουν τὰ χαρίσματά τους καὶ νὰ ἐργαστοῦν γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸν κόσμον στὰ παραγωγικά χρόνια τῆς ζωῆς τους.

ε' Ἐντυπωσιακὴ, ἐπίσης, εἶναι ἡ παρουσία στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας πολλῶν Ἑλληνομαθῶν Κληρικῶν καὶ δὴ Ἀρχιερέων. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ὕστερα ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια σπουδῶν στὴν Ἑλλάδα ἐπέστρεψαν καὶ ἀνέλαβαν ἡγετικές θέσεις στὴ Διοίκηση, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλους τομεῖς, μεταφέροντας στοιχεῖα τῆς ἐλληνικῆς παράδοσης, τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς Ἑλληνορθόδοξης λειτουργικῆς πρακτικῆς, ἀλλὰ κυρίως, τὸ εὐρὺ καὶ ἀνοικτὸ στὶς νέες ἐξελίξεις ἐλληνικὸ πνεῦμα. Ἀπόρροια τῆς ἐκ τοῦ σύνεγγυς σπουδῆς τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κουλτούρας εἶναι καὶ ὁ

ἐμφανὴς ἐπηρεασμὸς τῆς λειτουργικῆς μουσικῆς στὴ Ρουμανία ἢ ὅποια, σιγὰ σιγὰ, υἱοθετεῖ τὸ Βυζαντινὸ μέλος ποὺ ἀντικαθιστᾶ σταδιακὰ τὴ γνωστὴ τετραφωνία.

στ' Μετὰ τὴν πτώση τῆς Κομμουνιστικῆς Δικτατορίας εἶναι ἐντυπωσιακὴ ἡ ἀνάπτυξη καὶ καλλιέργεια τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ δὴ τοῦ γυναικείου. Δεκάδες μεγάλα καὶ μικρὰ Μοναστήρια μὲ χιλιάδες Μοναχοὺς ἀποτελοῦν κέντρα Ὁρθοδόξου πνευματικότητος καὶ Πολιτισμοῦ. Τὰ κέντρα αὐτὰ γίνονται ἀποδέκτες τῆς

λαϊκῆς εὐσέβειας καὶ ὀρμητήρια ἱεραποστολικοῦ ἔργου, πάντα σὲ ἀπόλυτη σύμπνοια καὶ ἐν ὑπακοῇ πρὸς τὸν οἰκεῖο Ποιμενάρχη.

ζ' Ὅπως συμβαίνει καὶ στὶς ἄλλες Ἐκκλησίες τῆς πρώην Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ μεγάλη διάρκεια τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Ἀκόμα πιὸ χαρακτηριστικὴ καὶ ἐντυ-

πωσιακὴ εἶναι, ὅμως, ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ ἀγόγγυστη καρτερία ποὺ δείχνουν οἱ πιστοὶ ποὺ συμμετέχουν σ' αὐτές. Τὸ στοιχεῖο αὐτὸ εἶναι προῖον τῆς βαθιᾶς εὐσέβειας ἀλλὰ καὶ τοῦ αἰσθήματος τῆς στέρησης τοῦ ἀγαθοῦ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς, τὸ ὅποιο γιὰ τὸ Ρουμανικὸ λαό, ὅπως καὶ γιὰ τόσους ἄλλους λαοὺς στὴν Εὐρώπη τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ἦταν ἀπαγορευμένος καρπός. Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι ἄλλη μία ἀπόδειξη ὅτι ὅπου ἡ πίστη δοκιμάζεται, ἀνδρώνεται καὶ ἰσχυροποιεῖται καὶ ὅταν ὁ λαὸς στερεῖται τῶν πνευματικῶν του ἀγαθῶν, ὅταν τὰ ἀποκτᾶ, τὰ φυλάει καὶ τὰ τιμᾶ ὡς πολύτιμους μαργαρίτες καὶ θησαυροὺς.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κατὰ τὴν τέλεση ἀγιασμοῦ γιὰ τὴν παράδοση δύο ὀχημάτων Ἀσθενοφόρων ἀπὸ τὴν Μ.Κ.Ο. Ἀλληλεγγύη στὸ νοσοκομεῖο τοῦ Ἰασίου.

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ

Κέντρο Μέριμνας Οικογενείας Ή. Μητροπόλεως Σύρου

Τοῦ Ἀρχιμ. Μελετίου Ζαχαροπούλου

Στὸ πιεστικὸ ἐρώτημα «*πῶς μπορῶ νὰ βοηθήσω οὐσιαστικά καὶ ἀποτελεσματικά καὶ κυρίως προσωπικά τὸν κάθε ἕνα χριστιανὸ πού μοῦ ἐμπιστεύτηκε ἡ Ἐκκλησία*», πού ἀναπόφευκτα ἀναδύεται στὴν καρδιά κάθε ἔντιμου ποιμένα πού σέβεται τὸν ἑαυτό του καὶ τὴν ιδιότητά του, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σύρου Δωρόθεος, ἀπάντησε εὐστοχα, τολμηρὰ καὶ ρεαλιστικά: «*Μεριμνώντας καὶ θεραπεύοντας τὸ πλαίσιο ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἄμεσα αὐτὸς ἐξαρτᾶται καὶ τὸ ὁποῖο τὸν κάνει ὑγιή ἢ δυσλειτουργό, δηλαδή τὴν οἰκογένειά του*». Ἔτσι γεννήθηκε ἡ ἰδέα ἰδρύσεως τοῦ «*Κέντρου Μέριμνας Οἰκογενείας*» (ΚΜΟ) τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Σύρου.

Ἡ πρωτοτυπία καὶ ἡ πρωτοπορία τοῦ ἐγχειρήματος δὲν ἔγκειτο βεβαίως, οὔτε στὴ σύλληψη τῆς ἰδέας, οὔτε στὴν ὑλοποίησή της, δεδομένου ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια στὸν ἑλλαδικὸ ἐκκλησιαστικὸ χῶρο ἔχουν δημιουργηθεῖ δεκάδες παρόμοιες φιλότιμες προσπάθειες, ἰδίως μὲ τὶς περίφημες «*Σχολές γονέων*», ἡ κάθε μία βεβαίως μὲ τὴν ἱστορία της. Ἡ πρωτοτυπία καὶ ἡ εὐστοχία στὴν κίνηση αὐτὴ τοῦ Σεβασμιωτάτου, συνίστατο στὸ ὅτι ἀπευθύνθηκε καὶ ἀνέθεσε τὴν ὑλοποίηση καὶ λειτουργία τοῦ ΚΜΟ σὲ Οἰκογενειακοὺς Ψυχοθεραπευτές.

Ὁμολογῶ ὅτι οἱ συνεργάτες μου καὶ ἐγώ, ξεκινήσαμε γιὰ τὸ «*ἐγχείρημα τῆς Σύρου*» μὲ πολὺ σκεπτικισμό, δειλὰ-δειλὰ καὶ μὲ τοὺς ἐνδόμυχους φόβους μας γιὰ τὸ εἶναι καὶ τὸ πῶς ἡ κοινωνία τῆς Σύρου θὰ μᾶς ἀποδεχόταν καὶ θὰ ἐνσωμάτωνε τὴν παρουσία μιᾶς ὁμάδας ψυχολόγων, οἰκογενειακῶν ψυχοθεραπευτῶν, πού θὰ ἀσχολοῦνταν μὲ τὸλ-

μη καὶ μὲ εὐθύτητα, μὲ τὸ πιὸ ἱερὸ ἴσως, ἀλλὰ καὶ πολλὲς φορές τὸ πιὸ ἐπώδυνο πράγμα πού ἔχει ὁ κάθε ἄνθρωπος στὴ ζωὴ του, δηλ. τὴν οἰκογένειά του.

Ἀπὸ τὶς πρῶτες μας κιόλας ἐπισκέψεις καὶ δημόσιες ἐκδηλώσεις στὴν Ἑρμούπολη ἢ ἀνταπόκριση τοῦ κόσμου ξεπέρασε τὶς προσδοκίες μας. Αὐτὴ φάνηκε ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν μεγάλη προσέλευση νέων καὶ λιγότερο νέων ζευγαριῶν στὶς συγκεντρώσεις μας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ζωντανὴ συμμετοχὴ τους στὴ διαδικασία. Κυρίως, ὅμως, φάνηκε ἀπὸ αὐτὰ πού δήλωσαν στὰ ἐρωτηματολόγια πού τοὺς μοιράσαμε καὶ τοὺς παρακαλέσαμε νὰ συμπληρώσουν στὴν τελευταία μας πρὶν τὶς διακοπὲς συνεδρία.

Πολὺ συνοπτικά, οἱ δραστηριότητες τοῦ Κέντρου Μέριμνας Οἰκογενείας, κατὰ τὸν πρῶτο αὐτὸ κύκλο ἐργασιῶν πού ἄρχισαν τὸν Δεκέμβριο τοῦ 2002 καὶ ἔληξαν τὸν Μάιο τοῦ 2003, συνίσταντο σέ:

α) *Ἐκδηλώσεις πού ἀπευθύνοντο σὲ μικτὸ ἀκροατήριο*: Γονεῖς, παιδιά, ἐκπαιδευτικούς, ζευγάρια πρὸς τὴ διαδικασία τοῦ γάμου, κληρικούς, κ.ἄ. Μετὰ τὴν εἰσήγηση ἀκολουθοῦσε διάλογος.

β) *Ἀτομικὲς συνεδρίες*: Ὅποιοσδήποτε ἐπιθυμοῦσε προσωπικὴ συνεδρία μὲ κάποιον εἰδικὸ εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ κλείσει τηλεφωνικὰ μιὰ συνάντηση καὶ νὰ πάρει βοήθεια σὲ προσωπικὸ ἐπίπεδο.

γ) *Ὁμάδα νέων ζευγαριῶν*: Στὴν ὁμάδα αὐτὴ πού συνεστήθη μὲ αἴτημα εἴκοσι περὶπου ζευγαριῶν, συνεζητοῦντο, σὲ πιὸ προσωπικὴ βάση, θέματα πού ἀφοροῦν στὴν λειτουργία τοῦ ζευγαριοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας.

δ) Έκπομπές σε μέσα ενημέρωσης: τοπική τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

ε) Άρθρογραφία στον τοπικό τύπο με θέματα σχετικά με την οικογένεια.

Αξιολογώντας ως Συντονιστής του ΚΜΟ, της Ί. Μητροπόλεως Σύρου την έπιτυχία των έργων του πρώτου αυτού κύκλου, θα μπορούσα να αναφέρω πολλούς παράγοντες που συνέβαλαν σ' αυτήν. Η ανάλυση των παραγόντων αυτών, πιστεύω, θα είχε πολλές ενδιαφέρουσες πληροφορίες να μάς δώσει σχετικά με την θεραπευτική ή μη παρουσία μας ως κληρικών σ' ένα μεταμοντέρνο κόσμο, ωστόσο ο περιορισμένος χώρος δεν μου το επιτρέπει σ' αυτό το κείμενο. Αισθάνομαι όμως την ανάγκη να αναφέρω έναν παράγοντα που ήταν

καθοριστικός για την έπιτυχία του πρώτου αυτού κύκλου έργων του ΚΜΟ. Πρόκειται για τους εξαιρετικούς συνεργάτες και ιδρυτικά στελέχη του Κέντρου Μέρμνας Οικογένειας, που είναι όχι μόνο λαμπροί και αποτελεσματικοί επιστήμονες αλλά και φωτεινοί άνθρωποι.

Χωρίς τους συναδέλφους ψυχολόγους, οικογενειακούς ψυχοθεραπευτές, Δρ. Γιώργο Κίτσα, Λεωνίδα Κωλλέτη, και τον εκπαιδευτικό Κυριάκο Βλασσόπουλο, Θεολόγο, ειλικρινά το ΚΜΟ θα ήταν κατά πολύ φτωχότερο. Την όλη προσπάθεια ενίσχυσαν με την δουλειά τους και δύο άλλες έκλεκτες και έμπειρες ψυχολόγοι, και οικογενειακές ψυχοθεραπεύτριες: οί Δρ. Τσαμπίκα Μπαφίτη και Δρ. Λίλιαν Κούβελα.

Όμως, κορυφαία στιγμή για όλους μας,

για το ΚΜΟ και για την Σύρο, ήταν ή επίσκεψη της διεθνούς φήμης στον χώρο της οικογενειακής ψυχοθεραπείας, ψυχοθεραπεύτριας και δασκάλας, Δρ. Χάρης Κατάκη.

Οί καταληκτικές έκδηλώσεις του Μαΐου, γέμισαν όλους μας με τόσο έντονα και πλούσια συναισθήματα, που δύσκολα περιγράφονται. Αυτό οφείλεται αφ' ενός μόν στην παρουσία της κ. Κατάκη, μιας τόσο χαρισματικής προσωπικότητας, που μάγεψε κυριολεκτικά όσους την παρακολούθησαν, αφ' έτέρου δέ, στο ότι μπορέσαμε και διαπιστώσαμε στα μάτια των ανθρώπων που μάς έμπιστεύθηκαν για τόσους μήνες, στα λεγόμενά τους, καθώς και στα έρωτηματολόγια που συμπλήρωσαν, το πόσο πολύ εκτίμησαν την πρωτοβουλία

της τοπικής Έκκλησίας, να ασχοληθεί ουσιαστικά και μεθοδικά με την οικογένεια και πόσο βοηθήθηκαν από αυτή την κίνηση.

Ό πρώτος αυτός κύκλος έργων έκλεισε με ένα φιλικό γεύμα που προσέφερε ο έμπνευστής και ιδρυτής του Κέντρου Μέρμνας Οικογένειας, Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου κ. Δωρόθεος.

Όλοκληρώνοντας αυτόν τον σύντομο άπολογισμό για το έργο του ΚΜΟ αυτή την πρώτη δοκιμαστική περίοδο, θα έκρινα απαραίτητο να αναφερθώ στον προβληματισμό που ήδη υπάρχει στην Μητρόπολη αλλά και στους υπεύθυνους του ΚΜΟ: πώς και κάτω από ποιές συνθήκες θα μπορούσε αυτή ή προσπάθεια να συνεχισθεί πιο αποτελεσματικά, άφουγκραζομενοι τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Του Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου

Ἐκπροσώπου Τύπου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

Κυριακὴ Ἡ' Ματθαίου
(Ματθ. ιδ', 14-22)

Ἡ μητέρα τῆς Παναγίας μας

Λίγες μέρες πρὶν εἰσελθούμε στὴν ὑπέροχη περίοδο τοῦ Δεκαπενταυγούστου, κατὰ τὴν ὁποία θὰ ὑμνήσουμε καὶ θὰ τιμήσουμε τὸ πάντα καὶ εὐλογημένο πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία προβάλλει καὶ τιμᾷ σήμερα μιὰν ἄλλη γυναίκα, τῆς ὁποίας ἡ παρουσία στὴν ἱστορία καὶ ἡ συμβολὴ τῆς ὑπῆρξε καθοριστικὴ γιὰ τὴν ὁλοκλήρωση τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Πρόκειται γιὰ τὴ μητέρα τῆς Παναγίας, τὴν Θεοπρομήτορα Ἄννα.

Ἦταν μιὰ γυναίκα, πού, μαζί μὲ τὸ σύζυγό της τὸν Ἰωακείμ, ἔζησε στὴν ἀφάνεια. Πολλὰ ἄλλωστε ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματα καὶ κομψοτεχνήματα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας ἔζησαν στὴν ἀφάνεια. Πάντοτε συμβαίνει αὐτό. Πίσω ἀπὸ ἓνα θαυμαστὸ καὶ ἔνδοξο παιδί ὑπάρχει συνήθως μιὰ Ἁγία μητέρα πού μὲ ταπείνωση ἐργάζεται, ἀδιαφορώντας γιὰ τὸν ἑαυτό της, προκειμένου νὰ καλλιεργήσει τοὺς σπόρους τῆς ἀγιότητος καὶ τῆς προσωπικῆς ἀξίας πού κρύβονται στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ της. Τὸ ἀντίθετο συμβαίνει μὲ τὰ παιδιά πού παίρνουν στραβὸ δρόμο καὶ γίνονται ἐγκληματίες καὶ ἀποβράσματα τῆς κοινωνίας. Αὐτὸ συμβαίνει γιὰτὶ εἶχαν γονεῖς καὶ κυρίως μητέρα ἀδιάφορη, ἀνῆμπορη καὶ ἀνίσχυρη νὰ σηκώσει τὸ βᾶρος τῆς σωστῆς ἀνατροφῆς τοῦ παιδιοῦ της.

Μητέρα τῆς Παναγίας, λοιπόν, ἡ Ἄννα. Ἄλλά, τί σημαίνει τὸ ὄνομα Ἄννα; Σημαίνει ΧΑΡΙΣ. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ, τὴ στιγμή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὀνόμασε τὴ Μαρία «Κεχαριτωμένη», γιὰτὶ ἦταν ἡ κόρη τῆς χάριτος, ἓνας ἀνθρώπος γεμᾶτος ἀπὸ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι τυχαῖο γεγονός. Ἡ Ἄννα ἦταν γυναίκα στείρα. Ἡ φύση τῆς εἶχε στερήσει τὴ δυνατότητα νὰ τεκνοποιεῖ. Ἄλλά ἡ Ἄννα ἐκπροσωπεῖ καὶ ἓναν ὁλόκληρο κόσμο, συμπυ-

κνώνει στὸ πρόσωπο τῆς τὸν στείρο πρὸ Χριστοῦ κόσμο, ἓναν κόσμο στὸν ὁποῖο ἦταν ἀδύνατο νὰ εὐδοκιμήσει ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Ἡ γέννηση τῆς Θεοτόκου ἀπὸ τὴ στείρα Ἄννα, ἔρχεται νὰ λύσει τὶς δύο παραπάνω στειρότητες, τὴ στειρότητα τῆς μητέρας της καὶ τὴ στειρότητα τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὁ ὁποῖος στὸ πρόσωπό της ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχαία κατάρρα καὶ ἔγινε δεκτικὸς τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Στείρα ἡ Ἄννα στείρα καὶ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Ἄλλὰ τὸ θαῦμα ἔγινε καὶ ἡ στείρα «τίκτει τὴν Θεοτόκον...», ἡ ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ κάνει νὰ καρποφορήσει ἡ περίοδος τῆς εὐλογίας, ἡ προοπτικὴ τῆς σωτηρίας στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν εὐεργετικὴ πορεία Του πάνω στὴ γῆ, μὲ τὸ ἀλέτρι τοῦ λόγου Του, ὄργωσε τὴν κατὰξερη γῆ μας, ὕστερα τὴν πότισε μὲ τὸ Ἄχραντο αἷμα Του καὶ στὴ συνέχεια ἤρθε ὁ καρπὸς τῆς Χάριτος, ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ γέννηση τῆς Παναγίας ἀπὸ τὴν Ἁγία Ἄννα, ἦταν ὄντως ἓνα μεγάλο θαῦμα γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δεδομένα. Πολὺ μεγαλύτερο, ὁμως, ἦταν τὸ θαῦμα πού ἀκολούθησε τὸ πρῶτο καὶ δὲν ἦταν ἄλλο ἀπὸ τὴν ὑπερφυσικὴ γέννηση τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία. Κοινὸς σύνδεσμος τῶν δύο ἡ προσευχὴ καὶ ἡ ὑπακοὴ στὸ θέλημα καὶ στὴν προσταγὴ τοῦ Θεοῦ. Ἀποδεικνύεται περίτρανα, ἔτσι, πὼς πάνω ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ, ἀπὸ τὰ πεπερασμένα δεδομένα τῆς ἀνθρώπινης νοημοσύνης βρίσκεται ἡ βούληση καὶ ἡ ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ, πού ὑπογραμμίζει πὼς «τὰ ἀδύνατα τοῖς ἀνθρώποις, δυνατὰ τῷ Θεῷ».

Τὸ παράδειγμα τῆς Θεοπρομήτορος Ἄννας, ἃς γίνεῖ παράδειγμα μίμησης γιὰ ὅλους μας. Ἡ ζωντανὴ προσευχὴ, ἡ ταπείνωση καὶ ἡ ὑπακοὴ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι σὲ θέση νὰ πραγματοποιήσουν καὶ τὴν πιὸ μεγάλη μας ἐπιθυμία, μποροῦν νὰ ἱκανοποιήσουν καὶ τὸ πιὸ μεγάλο μας αἶτημα, ἀρκεῖ νὰ ἐμπιστευόμαστε τὴν ὑπαρξή μας στὴν προστασία καὶ στὴν ἀγάπη Ἐκείνου. ΑΜΗΝ!

Κυριακή θ' Ματθαίου
(Ματθ. ιδ, 22-34)

Πορεία στα κύματα τῆς ζωῆς

Μιά πολύ γνωστή και ιδιαίτερα συμβολική ιστορία παρουσιάζεται σήμερα μπροστά μας μέσα από την Ευαγγελική διήγηση τῆς ἡμέρας, μιὰ ιστορία με σαφείς και άπτες προεκτάσεις στη ζωή τῶν ανθρώπων ὄλων τῶν ἐποχῶν. Ὁ Κύριός μας, μετὰ τὸν χορτασμό τῶν πεντακισχιλίων, ἀπομάκρυνε τοὺς μαθητές του, στέλνοντάς τους με τὸ πλοιάριο στὴν ἀπέναντι ὄχθη τῆς λίμνης τῆς Τιβεριάδος, προκειμένου Ἐκεῖνος νὰ κατευνάσει τὸν ἐνθουσιασμό τοῦ πλήθους πὺ ἐπαιρνε συνεχῶς ἀνησυχητικές διαστάσεις. Καθώς, ὅμως, οἱ μαθητές ξανοίχτηκαν στὴ λίμνη βρέθηκαν ξαφνικὰ στὸ ἔλεος μιᾶς τρομακτικῆς καταιγίδας, ἢ ὅποια ἀπειλοῦσε ν' ἀνατρέψει τὸ πλοιάριο καὶ νὰ ὀδηγήσει στὸ θάνατο τοὺς ἐπιβάτες του.

Ὁ Ἰησοῦς, ὅμως, δὲν ἀφήνει μόνους τοὺς ἀγαπημένους Του στὴν κρίσιμη στιγμή. Ἐμφανίζεται νὰ περπατᾷ πάνω στὰ κύματα, νὰ κατευνάξει τὴν ταραχὴ τῶν μαθητῶν Του καὶ νὰ ἐπιβάλλει τὴν ἀπόλυτη κυριαρχία Του στὴν κτίση, δίνοντας θάρρος καὶ κουράγιο σ' ἐκείνους πὺ βρέθηκαν πρόσωπο με πρόσωπο με τὸν κίνδυνο καί, ἐνδεχομένως, τὴν ἀπώλεια.

Ὁ Πέτρος συνεπαρμένος καὶ ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν εἰκόνα πὺ ἀντίκρισε, ἀψήφησε κι ἐκεῖνος τὶς ὅποιες ἀναστολές καί, μετὰ τὴ δύναμη τῆς πίστεως, περπάτησε στὰ κύματα, θέλοντας νὰ πλησιάσει τὸ Δάσκαλό του. Κάπου, ὅμως, λιγοψύχησε, δὲ πίστεψε σ' αὐτὸ πὺ συνέβαινε καὶ ἄρχισε νὰ βουλιάζει, γιὰ νὰ σωθεῖ τελικὰ πάλι χάρη στὴν ἐπέμβαση τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτὴ ἡ Ευαγγελικὴ περικοπὴ ἐπεκτείνεται σὲ κάθε ἄνθρωπο καὶ κάθε ἐποχὴ. Στὴ συμβολικὴ γλώσσα τῆς Ἐκκλησίας μας αὐτὴ συμβολίζεται με πλοῖο καὶ ἐμεῖς, τὰ μέλη τῆς, με τοὺς ἐπιβάτες τῆς. Ἐνα πλοῖο

πὺ στὴ διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ του δέχεται κλυδωνισμούς, ἀπειλεῖται συνεχῶς με καταποντισμό, πολεμεῖται με ἐσωτερικὲς καὶ ἐξωτερικὲς συγκρούσεις καὶ κινδυνεύει νὰ ἀφανιστεῖ. Ἡ Ἐκκλησία μας κλυδωνίζεται ἀπὸ τὴν ἀδιαφορία τῶν ποιμένων τῆς, ἀπὸ τὰ ἐσωτερικὰ σκάνδαλα, ἀπὸ τὸ ξεστράτισμα τῶν νέων, ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνη ἐκκοσμίκευσή τῆς. Ἡ παρουσία, ὅμως, τοῦ Χριστοῦ στὸ τιμόνι τῆς τὴν καθοδηγεῖ καὶ τὴν καθιστᾷ ἱκανὴ νὰ προχωρεῖ στὴν ἱστορία, ν' ἀντέχει τὶς δοκιμασίες καὶ νὰ ἐπιτελεῖ τὸ σωστικὸ τῆς ἔργο.

Ἄλλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι δοκιμάζουν στὴ διάρκεια τῆς ζωῆς τους κάθε εἶδος δοκιμασία καὶ θλίψη. Ὁ δρόμος τῆς ζωῆς εἶναι συχνὰ στρωμένος με ἀγκάθια καὶ ὄχι με λουλούδια, γι' αὐτὸ χρειάζεται ὑπομονή, ἐλπίδα καὶ πίστη στὸ Θεὸ γιὰ νὰ τὸν διαβεῖ κανεῖς. Συχνὰ ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι τὰ βάζουμε με τὸ Θεὸ, ξεχνώντας τὸ γεγονὸς ὅτι γιὰ τὰ δεινὰ τῆς ζωῆς μας οὐσιαστικὰ ὑπεύθυνοι εἴμαστε οἱ ἴδιοι, ἀφοῦ διαλέξαμε ὡς τρόπο ζωῆς τὴν ἀμαρτία καὶ ὄχι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἄν τοποθετούσαμε τὸν ἑαυτό μας ἀπέναντί Του με μεγαλύτερη ἐμπιστοσύνη, θὰ μπορούσαμε νὰ Τὸν διακρίνουμε ἔτοιμο νὰ ἐπέμβει γιὰ νὰ δώσει λύση στὰ προβλήματά μας, ἔτοιμο νὰ θυσιαστεῖ ἀκόμα μιὰ φορὰ γιὰ νὰ δώσει χαρὰ καὶ εὐτυχία στὴ σύντομη ζωὴ μας. Ἄρκεῖ νὰ Τοῦ τὸ ζητήσουμε, ν' ἀνοίξουμε τὴν πόρτα τῆς καρδιάς μας σ' Ἐκεῖνον, ἄρκεῖ νὰ πιστέψουμε στὴν ἀκαταμάχητη δύναμή Του καὶ ἔτσι θὰ μπορέσουμε νὰ σταθοῦμε στὰ πόδια μας, ἱκανοὶ νὰ ξεπεράσουμε τὰ κύματα καὶ τοὺς σκοπέλους τῆς ζωῆς.

Αὐτὸ, εἶναι καὶ τὸ μήνυμα τῆς σημερινῆς Ευαγγελικῆς περικοπῆς. Ἐμπιστοσύνη σ' Ἐκεῖνον πὺ κατευθύνει τὶς τύχες τοῦ κόσμου καὶ προσαρμογὴ τῆς ζωῆς μας στοὺς δρόμους καὶ στὶς ἀτραπούς πὺ Ἐκεῖνος χάραξε γιὰ τὴ ζωὴ μας καὶ ἐγγυῶνται ἀπόλυτα τὸ ἐπιτυχὲς καὶ εὐτυχὲς πέρασμα τοὺς ἀπὸ αὐτὸν τὸν κόσμο. ΑΜΗΝ!

Τὰ ἐφ' ἅπαξ τῶν Κληρικῶν

Ὄνοματεπώνυμο: Δ.Σ. Α.Μ.Η.: 18810
Κατηγορία: Α' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 1
Συντάξιμα ἔτη: 34-3-14
Ποσὸ ἐφάπαξ: 43.642,96

Ὄνοματεπώνυμο: Ν.Κ. Α.Μ.Η.: 22951
Κατηγορία: Δ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 24
Συντάξιμα ἔτη: 23-10-5
Ποσὸ ἐφάπαξ: 21.633,55

Ὄνοματεπώνυμο: Ι.Λ. Α.Μ.Η.: 22376
Κατηγορία: Γ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 15
Συντάξιμα ἔτη: 25-4-15
Ποσὸ ἐφάπαξ: 26.398,78

Ὄνοματεπώνυμο: Α.Λ. Α.Μ.Η.: 23799
Κατηγορία: Β' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 12
Συντάξιμα ἔτη: 21-3-19
Ποσὸ ἐφάπαξ: 24.084,87

Ὄνοματεπώνυμο: Α.Κ. Α.Μ.Η.: 22623
Κατηγορία: Γ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 15
Συντάξιμα ἔτη: 29-6-10
Ποσὸ ἐφάπαξ: 25.083,10

Ὄνοματεπώνυμο: Ν.Ζ. Α.Μ.Η.: 25252
Κατηγορία: Α' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 9
Συντάξιμα ἔτη: 25-4-11
Ποσὸ ἐφάπαξ: 14.837,61

Ὄνοματεπώνυμο: Σ.Α. Α.Μ.Η.: 20672
Κατηγορία: Δ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 19
Συντάξιμα ἔτη: 29-7-0
Ποσὸ ἐφάπαξ: 29.512,095

Ὄνοματεπώνυμο: Κ.Μ. Α.Μ.Η.: 17448
Κατηγορία: Θ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 4
Συντάξιμα ἔτη: 41-9-0
Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.649,85

Ὄνοματεπώνυμο: Χ.Π. Α.Μ.Η.: 17295
Κατηγορία: Α' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 1
Συντάξιμα ἔτη: 42-9-8
Ποσὸ ἐφάπαξ: 46.334,68

Ὄνοματεπώνυμο: Γ.Μ. Α.Μ.Η.: 23345
Κατηγορία: Γ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 16
Συντάξιμα ἔτη: 423-6-10
Ποσὸ ἐφάπαξ: 22.193,61

Ὄνοματεπώνυμο: Λ.Κ. Α.Μ.Η.: 19481
Κατηγορία: Δ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 20
Συντάξιμα ἔτη: 32-2-0
Ποσὸ ἐφάπαξ: 32.529,90

Ὄνοματεπώνυμο: Ε.Κ. Α.Μ.Η.: 18972
Κατηγορία: Δ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 19
Συντάξιμα ἔτη: 40-10-23
Ποσὸ ἐφάπαξ: 34.826,50

Ὄνοματεπώνυμο: Β.Χ. Α.Μ.Η.: 20199
Κατηγορία: Γ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 11
Συντάξιμα ἔτη: 31-2-20
Ποσὸ ἐφάπαξ: 35.406,74

Ὄνοματεπώνυμο: Σ.Κ. Α.Μ.Η.: 16486
Κατηγορία: Α' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 1
Συντάξιμα ἔτη: 44-11-00
Ποσὸ ἐφάπαξ: 46.207,90

Ὄνοματεπώνυμο: Γ.Μ. Α.Μ.Η.: 17364
Κατηγορία: Β' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 4
Συντάξιμα ἔτη: 41-10-7
Ποσὸ ἐφάπαξ: 44.527,90

Ὄνοματεπώνυμο: Γ.Λ. Α.Μ.Η.: 19215
Κατηγορία: Δ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 22
Συντάξιμα ἔτη: 28-11-6
Ποσὸ ἐφάπαξ: 26.794,01

Ὄνοματεπώνυμο: Μ.Τ. Α.Μ.Η.: 22537
Κατηγορία: Γ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 12
Συντάξιμα ἔτη: 24-10-18
Ποσὸ ἐφάπαξ: 28.434,53

Ὄνοματεπώνυμο: Κ.Π. Α.Μ.Η.: 22491
Κατηγορία: Γ' Μισθολογικὸ Κλιμάκιο: 11
Συντάξιμα ἔτη: 24-9-8
Ποσὸ ἐφάπαξ: 28.482,86

(Ἀπὸ τὸ Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.)

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΛΑΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 010-7272253, FAX.: 010-7272251
ISSN 1105-7203

